

Vlaams
Parlement

ingediend op **532** (2015-2016) – Nr. 1
20 oktober 2015 (2015-2016)

Beleidsbrief

Energie
2015-2016

ingediend door viceminister-president Annemie Turtelboom

INHOUDSTAFEL

INHOUDSTAFEL	2
LIJST MET AFKORTINGEN	4
MANAGEMENTSAMENVATTING	5
I. INLEIDING	6
II. UPDATE OMGEVINGSANALYSE EN KERNCIJFERS (INCL. OPVOLGING BELEIDSEFFECTEN EN -INDICATOREN).....	6
1. <i>Energieverbruik, WKK en hernieuwbare energieproductie</i>	6
2. <i>Tendensen investeringen</i>	9
3. <i>Kerncijfers sociaal energiebeleid</i>	13
4. <i>Kerncijfers dienstverlening en concurrentiële prijszetting van de Vlaamse elektriciteits- en gasmarkt</i>	15
5. <i>Kerncijfers betrouwbaarheid elektriciteits- en aardgasvoorziening en aansluiting op het distributienet tegen maatschappelijk aanvaardbare nettarieven</i>	17
III. STRATEGISCHE EN OPERATIONELE DOELSTELLINGEN VAN HET ENERGIEBELEID.....	19
1. <i>Strategische langetermijndoelstellingen en -transities 2030-2050</i>	19
1.1. <i>Uitwerken van een energievisie en een energiepact</i>	19
1.2. <i>Een grondige verbetering van de energieprestatie van het bestaand gebouwenpark realiseren</i>	21
2. <i>Strategische middellangetermijndoelstellingen 2020</i>	21
3. <i>Operationele doelstellingen 2014-2019</i>	23
3.1. <i>Versterken beleidsinstrumenten voor de verbetering van de energieprestatie van bestaande gebouwen</i>	23
3.1.1. <i>De doelstellingen van het Energierenovatieprogramma 2020 realiseren en de ambitie voor de langere termijn (2030/2050) uitwerken</i>	23
3.1.2. <i>De EPC-regelgeving vervolmaken</i>	24
3.1.3. <i>De kwaliteit van het EPC voor residentiële gebouwen verbeteren</i>	25
3.1.4. <i>Het EPC voor niet-residentiële gebouwen implementeren</i>	25
3.2. <i>Versterken van de beleidsinstrumenten voor de verbetering van de energieprestatie van nieuwbouw</i>	25
3.2.1. <i>De betaalbaarheid van de BEN-nieuwbouw opvolgen</i>	25
3.2.2. <i>De EPB-regelgeving vervolmaken</i>	26
3.3. <i>Het stimuleren van energie-efficiëntie in ondernemingen</i>	27
3.3.1. <i>Energiebeleidsovereenkomsten energie-intensieve industrie implementeren</i>	27
3.3.2. <i>Verplichte energieaudits voor grote ondernemingen implementeren</i>	28
3.3.3. <i>Het ontwikkelen van een benchmarktool voor KMO's</i>	28
3.4. <i>Het versterken van een gunstig investeringsklimaat voor hernieuwbare energieproductie</i> ..	29
3.4.1. <i>Het actieplan hernieuwbare energie 2020 uitvoeren</i>	29
3.4.2. <i>Het groenestroomcertificatensysteem bijsturen en het certificatenoverschot wegwerken</i>	30
3.4.3. <i>Het versterken van een gunstig investeringsklimaat voor groenewarmteproductie</i>	31
3.4.4. <i>Het uitwerken en uitvoeren van een actieplan clean power for transport</i>	32
3.5. <i>Het versterken van een gunstig investeringsklimaat voor WKK en warmtenetten</i>	33
3.5.1. <i>Verdere ondersteuning van kwalitatieve WKK en warmtenetten</i>	33
3.5.2. <i>Beleidskader voor warmtenetten uitwerken</i>	34
3.6. <i>Het versterken van het sociaal energiebeleid</i>	34
3.7. <i>De organisatie en processen van de elektriciteits- en aardgasmarkt verbeteren en de drempels voor de concurrentie wegwerken</i>	35
3.8. <i>Maatregelen nemen om de energiekosten voor gezinnen en bedrijven te drukken</i>	36
3.8.1. <i>Het afschaffen van de gratis kilowattuur</i>	36
3.8.2. <i>Het evalueren van de verplichte investeringen in het aardgasdistributienet</i>	36
3.8.3. <i>Geleidelijke invoering van slimme meters voorbereiden</i>	36
3.8.4. <i>De preventie en detectie van de energiefraude</i>	37
3.8.5. <i>De monitoring van de energieprijzen versterken in samenwerking met de federale overheid</i>	37
3.9. <i>Het beleidskader voor distributienettarieven uitwerken en implementeren</i>	38

3.10. Interne werking, communicatie en versterking Vlaamse energieadministratie	38
3.10.1. Data ontsluiten	38
3.10.2. De processen digitaliseren en automatiseren	39
3.10.3. De communicatie een versnelling hoger schakelen.....	41
3.10.4. Krachtdadige energieadministratie	41
4. Linken met andere beleidsniveaus en beleidsvelden.....	43
5. Energiebegroting 2015-2016	47
BIJLAGE 1 – Uittreksel regelgevingsagenda	50
BIJLAGE 2 – Resoluties en moties van het Vlaams Parlement	52
BIJLAGE 3 – Aanbevelingen van het Rekenhof	53
BIJLAGE 4 – Arresten Grondwettelijk Hof en van het Hof van Justitie	54

LIJST MET AFKORTINGEN

AO: algemene ontvangsten
BBP: bruto binnenlands product
BEN: bijna energie-neutraal
CEER: Council of European Energy Regulators
CNG: compressed natural gas
CPT: clean power for transport (schone energie voor transport)
DNB: distributienetbeheerder
EBO: energiebeleidsovereenkomst
EPB: energieprestatie en binnenklimaat
EPC: energieprestatiecertificaat
E-peil: kengetal dat de energieprestatie van een gebouw en de vaste installaties ervan in standaard-omstandigheden aangeeft
ENOVER: Energie-Overleg Staat-Gewesten
ESCO: energy service company
ETS: Emissions Trading System
FRGE: Fonds ter Reductie van de Globale Energiekost
GWh: gigawattuur
HHI: Herfindahl-Hirschman-index
IRENA: International Renewable Energy Agency
kgoe: kilogram olie-equivalent
kV: kilovolt
kW: kilowatt
kWe: kilowatt elektrisch vermogen
kWh: kilowattuur
LAC: lokale adviescommissie bij het OCMW
LNG: Liquefied/liquid natural gas
MW: megawatt
MWe: megawatt elektrisch vermogen
OVED: Overlegplatform voor Energiedeskundigen
PJ: petajoule
PMV: ParticipatieMaatschappij Vlaanderen
PV: fotovoltaïsch (EN: photovoltaic)
REG: rationeel energiegebruik
SET: Europees strategisch plan voor energietechnologie
STRES: strategische ecologiesteun
STS: (eengemaakte) Technische Specificaties (opgemaakt door de federale overheid)
SVR: Studiedienst Vlaamse Regering
TWh: terawattuur
TO: toegewezen ontvangsten
VAK: vastleggingskrediet
VRKv: geraamde vastleggingen op variabel krediet
VEA: Vlaams Energieagentschap
VEK: vereffeningskrediet
VER: verhandelbare emissierechten
VRKo: geraamde betalingen op variabel krediet
VITO: Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek NV
VLABEL: Vlaamse Belastingdienst
VMSW: Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen
VREG: Vlaamse Regulator voor de Elektriciteits- en Gasmarkt
VTE: voltijds equivalent
WKK: warmte-krachtkoppeling

MANAGEMENTSAMENVATTING

Deze beleidsbrief schetst de voortgang van het lopende energiebeleid en het geplande energiebeleid in het komende politieke werkjaar. Hiermee wordt bijgedragen aan de fundamentele verandering van de energievoorziening en het energiegebruik.

De basisopties van het Regeerakkoord en van de Beleidsnota Energie 2014-2019 worden verder uitgewerkt, terwijl ook de resoluties en moties van het Vlaams Parlement een concrete invulling krijgen.

Vanuit de Vlaamse energiebegroting wordt in 2016 59 miljoen euro ingezet voor de kern-taken van het energiebeleid waarmee we onze energievoorziening en het energiegedrag willen wijzigen.

Op 17 juli 2015 heeft de Vlaamse Regering de bouwstenen en de werven voor het Renovatiepact vastgelegd. Voortbouwend op de vastgelegde strategische basis voor Renovatiepact en de in hoofdlijnen beschreven prioritaire hefboomacties, zal in een volgende fase het Renovatiepact verder worden geconcretiseerd. Intussen voorzie ik ook een hervorming van de energiepremies.

De kwaliteit en advieswaarde van het EPC en de opleiding en vorming van energiedeskundigen zijn blijvende aandachtspunten. Er worden ook beslissende stappen gezet om het EPC voor niet-residentiële gebouwen in te voeren.

Ook voor nieuwbouw worden nieuwe maatregelen genomen ten aanzien van de niet-residentiële bouwsector. Er zal een voorstel gedaan worden tot vastleggen van het BEN-niveau voor alle niet-residentiële gebouwen en het aanscherpingspad ernaartoe.

Binnen EPB wordt de valorisatie van innovatieve concepten op maat van specifieke gebouwen mogelijk gemaakt. Algemeen wordt ingezet op vergroening van nieuwbouw. Ook kwaliteitscontrole op de energiedeskundigen is een blijvend actiepunt.

Naast de energie-efficiëntie van gebouwen, leg ik ook de focus op de industrie. Ik zet in op energieaudits en energie-efficiëntiebenchmarking.

Verder streef ik naar een duurzamer energieaanbod met een hoger aandeel hernieuwbare energie. Het ondersteuningsbeleid voor groene stroom en warmte-krachtkoppeling via de certificaten systemen wordt substantieel bijgestuurd. De afbouw van de certificatenoverschotten is gestart. Ook krijgt windenergie beleidsmatig (maar ook letterlijk) meer ruimte.

Naast de productie van groene stroom, zet ik volop in op de productie van groene warmte, o.a. door investeringssteun via periodieke calls. Er worden tools voorzien en een intern beoordelingskader voor specifieke projecten inzake kwalitatieve WKK en warmtenetten. Tevens wordt gewerkt aan een ruimer beleids- en regelgevend kader.

De conceptnota schone energie voor transport is begin september 2015 goedgekeurd. Een actieplan "schone energie voor transport" is in opmaak.

Tijdens deze legislatuur wordt de strijd tegen energiearmoede opgevoerd, vooral door een preventieve aanpak.

In het najaar zal ik samen met de verschillende actoren een actieplan tegen energiefraude voorstellen en in uitvoering van dit plan zal ik ook een decretaal initiatief nemen om de netbeheerders te ondersteunen bij de preventie en detectie van energiefraude.

De uitdagingen voor het energiebeleid zijn groot en urgent. Dit vergt een uitbreiding van de beleidsondersteunende en -uitvoerende capaciteit van de Vlaamse energieadministratie. Ik zal hiervoor de komende maanden een initiatief nemen.

Annemie Turtelboom, oktober 2015.

I. INLEIDING

Het Vlaamse energiebeleid wil inzetten op de transitie naar een toekomstgericht energiesysteem dat betrouwbaar en competitief blijft en koolstofarm is. Dat vergt aanpassingen aan het hele energiesysteem, bij het energieaanbod, de energievraag, de infrastructuur, de markten, ...

De topprioriteit voor het Vlaamse energiebeleid is het inzetten op meer energie-efficiëntie. Verstandiger omgaan met energie zal niet alleen de energiefactuur minder snel doen oplopen, het helpt ook in het bereiken van de Europese klimaat- en energiedoelstellingen.

Een andere prioritaire doelstelling voor het Vlaamse energiebeleid is de energie-opwekking uit hernieuwbare energiebronnen op een kostenefficiënte wijze bevorderen. Ook het verzekeren van een betrouwbare elektriciteits- en gasvoorziening aan gezinnen en bedrijven tegen een sociaal-economisch verantwoorde prijs via een goed functionerende interne energiemarkt staat centraal.

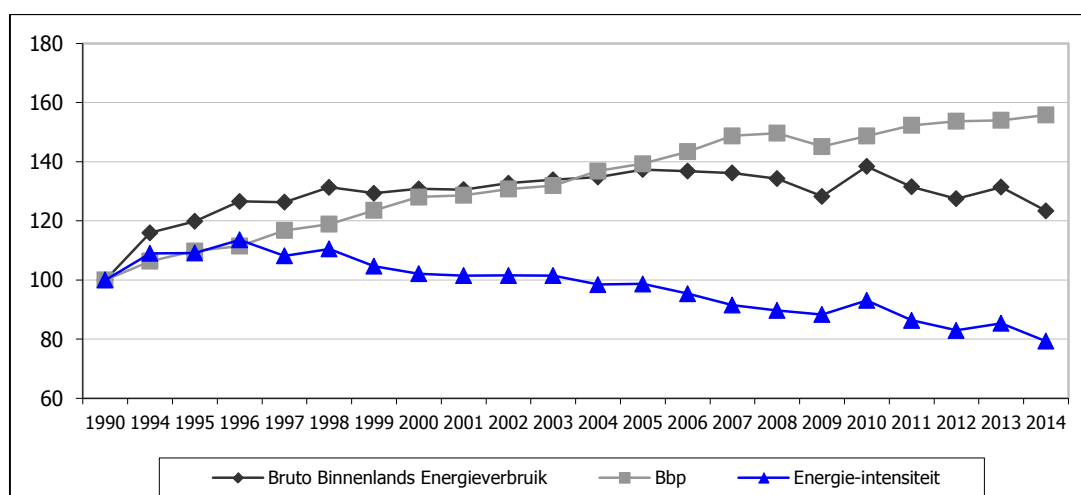
II. UPDATE OMGEVINGSANALYSE EN KERNCIJFERS (INCL. OPVOLGING BELEIDSEFFECTEN EN -INDICATOREN)

1. Energieverbruik, WKK en hernieuwbare energieproductie

Evolutie bruto binnenlands energieverbruik en energie-intensiteit

In 2014 bedroeg de energie-intensiteit¹ van de Vlaamse economie 175,1 kgoe per 1000 euro BBP. Samen met Finland staat Vlaanderen daarmee aan de top in de EU15. De sector met de hoogste energie-intensiteit in Vlaanderen is de transformatiesector: 1281 kgoe/keur BBP in 2014. De industrie en de landbouw hebben ongeveer eenzelfde energie-intensiteit: 360 respectievelijk 307 kgoe/keur BBP, gevolgd door de tertiaire en transportsector (59 kgoe/keur BBP).

Er is echter een dalende tendens van de energie-intensiteit door structurele effecten (verschuivingen van het belang van sectoren in de Vlaamse economie) en een toegenomen energie-efficiëntie (verminderd energieverbruik per eenheid product of dienst). Sinds 2003 (met uitzondering van het jaar 2010) is er een ontkoppeling tussen de economische groei en het energieverbruik. In 2014 daalde de energie-intensiteit verder, met 7,2% ten opzichte van 2013.

¹ Energie-intensiteit: bruto binnenlands energieverbruik (in kilogram olie-equivalent, kgoe) en ten opzichte van het bruto binnenlands product (in kettingeuro's met referentiejaar 2005).

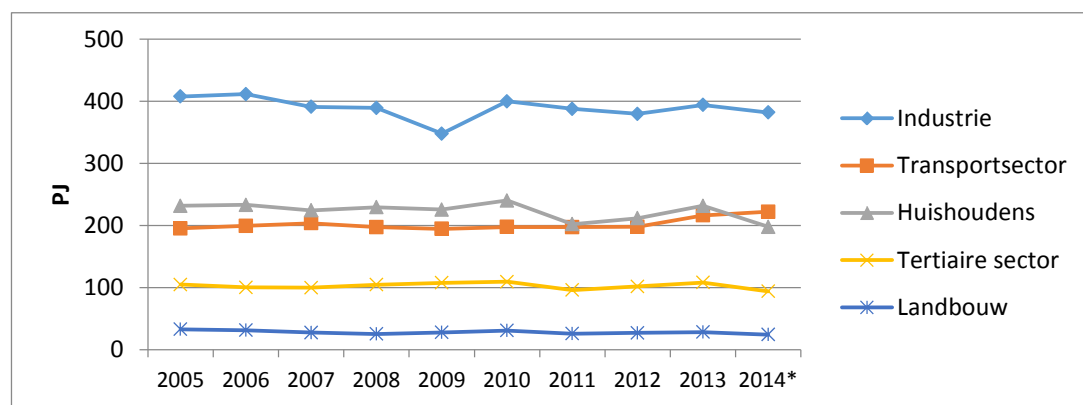
Figuur 1: Evolutie van het bruto binnenlands energieverbruik, het bruto binnenlands product en de energie-intensiteit van de economie, index 1990 = 100 [Bron: VITO, SVR]

Het bruto binnenlands energieverbruik bedroeg in 2014 1.476,1 PJ, dit is 6,1% minder dan in 2013. Het bruto binnenlands energieverbruik is de som van het energieverbruik in de transformatiesector (292,5 PJ), het niet-energetisch² finaal verbruik (259,6 PJ) en het energetisch finaal verbruik (923,9 PJ).

Het verbruik in de transformatiesector (raffinaderijen, cokesproductie en elektriciteitssector) kende de laatste jaren een dalende trend. In 2014 lag het energieverbruik 12% lager dan in 2013. De productie van petroleumproducten in de raffinaderijen nam opnieuw toe in 2014. De elektriciteitsproductie in de elektriciteitscentrales daarentegen daalde verder: met 23,9% in 2014 ten opzichte van 2013. Door het uitvallen van Doel 3 en Doel 4, werd 32,6% minder nucleaire elektriciteit geproduceerd, maar ook de productie in de fossiele centrales daalde (-14,3%). Dit werd vervangen door meer import van elektriciteit (+72,1%) en meer zelfopwekking (+6,7%).

Het niet-energetische verbruik als grondstof, solvent of smeersmiddel in de industrie – voornamelijk in de chemische industrie – steeg met 1% in 2014 ten opzichte van 2013.

Evolutie van het finaal energetisch energieverbruik

(*: voorlopige cijfers)

Figuur 2: Evolutie van het finaal energetisch energieverbruik [Bron: VITO]

De industrie verbruikte in 2014 382,1 PJ, dit is 3% minder dan in 2013. De chemie (147,0 PJ) en de ijzer- en staalsector (75,4 PJ) zijn de belangrijkste subsectoren. In alle subsectoren werd een daling van het verbruik vastgesteld, behalve in papiersector (+10,2%) en de sector van de minerale niet-metaalproducten (+1,3%). De procentuele daling was het grootst in de metaalverwerkende nijverheid (-16,7%).

2014 was een uitzonderlijk warm jaar. De verwarmingsbehoefte, uitgedrukt in aantal graaddagen, lag in 2014 33% lager dan in 2013. Dit had een belangrijk effect op het energieverbruik in de huishoudens, de tertiaire sector en de landbouw, waar het verbruik afnam met respectievelijk 15,0%, 13,1% en 14,2%.

Het energieverbruik in de transportsector steeg met 1,9% in 2014 ten opzichte van 2013. Het wegtransport neemt met een aandeel van 95% het grootste deel van het energieverbruik voor zich.

² Het gebruik van energie als grondstof, smeermiddel of solvent.

Evolutie van warmte-krachtkoppeling (WKK)

Eind 2014 bedroeg het totaal elektrisch en mechanisch vermogen aan WKK-installaties in Vlaanderen 2.223 MW, 1,4% meer dan eind 2013. De laatste jaren is er een stabilisatie opgetreden in het operationeel vermogen van WKK's met turbines. In 2014 is er geen elektrisch/mechanisch turbinevermogen bijgekomen. Het vermogen van WKK's met motoren nam verder toe.

Alle WKK-installaties samen produceerden in 2014 10,1 TWh elektriciteit (18,4% van het bruto binnenlands elektriciteitsverbruik), een daling met 9,3% ten opzichte van 2013. Deze daling was te wijten aan een lagere benutting van de STEG-installaties.

Door een hogere warmteproductie realiseerden de WKK-installaties in 2014 echter een primaire energiebesparing van 22,0%, iets hoger dan in 2013 (21,5%).

Aardgas blijft de dominante brandstof voor WKK's in Vlaanderen. 9,4% van de elektriciteit/kracht geproduceerd in WKK-installaties gebeurde in 2014 op basis van hernieuwbare energiebronnen, een toename in vergelijking tot 2013 (8,1%).

Evolutie hernieuwbare energieproductie

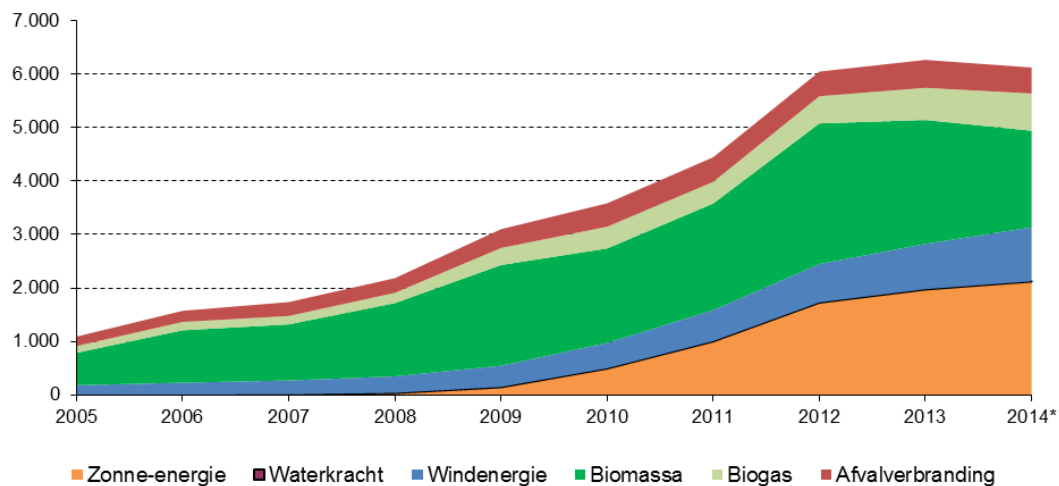
Het totaal aandeel hernieuwbare energie in het bruto finaal energieverbruik is licht gedaald van 5,6% in 2013 naar 5,5% in 2014.

In 2014 bedroeg groene warmte 44% bij tot de totale productie op basis van hernieuwbare energie, groene stroom 41% en hernieuwbare energie in transport 15%.

De daling van het algemeen aandeel hernieuwbare energie is in eerste instantie te wijten aan een lagere groenewarmteproductie (-13,4%). Deze daling kan gelinkt worden aan het uitzonderlijk zachte weer in 2014. Het finaal verbruik van 23,9 PJ groene energie voor verwarming en koeling heeft daarmee in 2014 een aandeel van 4,7% in het totale bruto eindverbruik voor verwarming en koeling in Vlaanderen bereikt. In 2014 werd bijna 95% van de groene energie voor warmtetoepassingen opgewekt door installaties op basis van biomassa. De overige 5% was afkomstig van warmtepompen, warmtepompboilers en zonneboilers. Hout is de belangrijkste biomassa voor warmtetoepassingen en genereerde in 2014 68% van het vermelde groene eindverbruik voor warmte.

De bruto groenestroomproductie nam af met 2,1% ten opzichte van 2013 en bedroeg daarmee 6.120 GWh, een aandeel van 10,5% in het Vlaamse bruto elektriciteitsverbruik. Vooral de groenestroomproductie op basis van biomassa is in 2014 sterk gedaald (-23%). De sluiting van de coverbrandingscentrale van Ruien is daar zeer bepalend in, alsook een zeer sterke daling van de groenestroomproductie door de tijdelijke stillegging van de centrale van Rodenhuize (Max Green). De grootste absolute stijging van de bruto groenestroomproductie is er in 2014 bij de zonnepanelen en de windturbines. De zonnepanelen produceerden 148 GWh groene stroom meer dan in 2013 (+7,5%), windturbines 177 GWh meer (+21%). Ook de biogasinstallaties kennen een toename van de productie met 14%.

Figuur 3: Evolutie van de bruto groenestroomproductie [Bron: VITO]

Het aandeel energie uit hernieuwbare bronnen in het vervoer ten opzichte van het finale energieverbruik in het vervoer bedroeg 4% in 2014. Het verbruik van energie uit hernieuwbare bronnen in het vervoer wordt geschat op 8,7 PJ in 2014: bio-ethanol in benzine en biodiesel (8,1 PJ) en een hernieuwbare fractie van de aangewende elektriciteit voor elektrische vormen van transport (0,6 PJ). Dit betekent dat het eindverbruik van hernieuwbare energie voor vervoer ongeveer constant is gebleven ten opzichte van 2013. Het aandeel is wel met 0,2% gedaald omwille van het stijgend energieverbruik in transport.

2. Tendensen investeringen

Investerings energie-infrastructuur en competitiviteit op de productiemarkt

Er werden het voorbije jaar geen productievergunningen voor zeer grootschalige elektriciteitsproductie-eenheden (>25 MW) toegekend. Voor de investeringen in elektriciteitsproductie-eenheden op basis van hernieuwbare energie of WKK wordt verwezen naar hierboven.

Elia startte met de aanleg van de Stevin hoogspanningslijn (380 kV) tussen Zomergem en Zeebrugge. De bouw van de interconnector Nemo (naar het VK) wordt voorbereid. Einde 2014 bekam Fluxys de nodige vergunningen voor de bouw van de aardgasleiding Alveringem-Maldegem, die Zeebrugge met Duinkerke (Fr) verbindt. De werken worden de volgende maanden uitgevoerd. In de herfst wordt in Zeebrugge een tweede aanlegsteiger in gebruik genomen en worden de werken voor een vijfde opslagtank gestart.

De elektriciteitsproductiemarkt blijft zeer geconcentreerd. De Herfindahl-Hirschman-index (HHI) is een vaak gebruikte maatstaf voor de concentratiegraad in een sector. De streefwaarde van 2000 wordt over het algemeen vooropgezet als voorwaarde voor een competitieve markt. De HHI van de elektriciteitsproductie in Vlaanderen is tussen 2011 en 2013 zelfs negatief geëvolueerd: van 4.739 in 2011 naar 5.474 in 2013. De productie van grijze stroom (HHI van 6.164 in 2013) is meer geconcentreerd dan die van groene stroom (HHI van 711 in 2013). Dit is logisch; de productie op basis van hernieuwbare bronnen is veel sterker gedecentraliseerd en in handen van verschillende spelers dan de fossiele en nucleaire productie-installaties.

REG-investeringen residentiële sector

Het aantal uitbetaalde huishoudelijke premiedossiers voor de belangrijkste maatregelen uit het Energierenovatieprogramma 2020 steeg zeer sterk sedert de lancering van het Energierenovatieprogramma 2020 in 2006.

Huishoudelijke premies netbeheerders gelinkt aan het ERP2020	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Dakisolatie	4.661	8.861	19.523	52.451	58.662	69.958	71.644	53.298	41.117
HR-glas ter vervanging van enkel glas	10.178	24.835	40.671	54.632	56.058	58.709	55.047	48.639	29.508 (*)
condensatieketel	11.033	21.227	34.571	44.023	47.677	54.440	38.339	1.388	865
muurisolatie	626	1.856	4.064	7.171	9.160	13.240	14.492	21.215	19.990 (**)

(*): inclusief glasdossiers die in een combidossier opgenomen werden

(**): inclusief muurisolatiedossiers die in een combidossier opgenomen werden

Tabel 1: Evolutie toegekende premies van de netbeheerders gelinkt aan het ERP2020

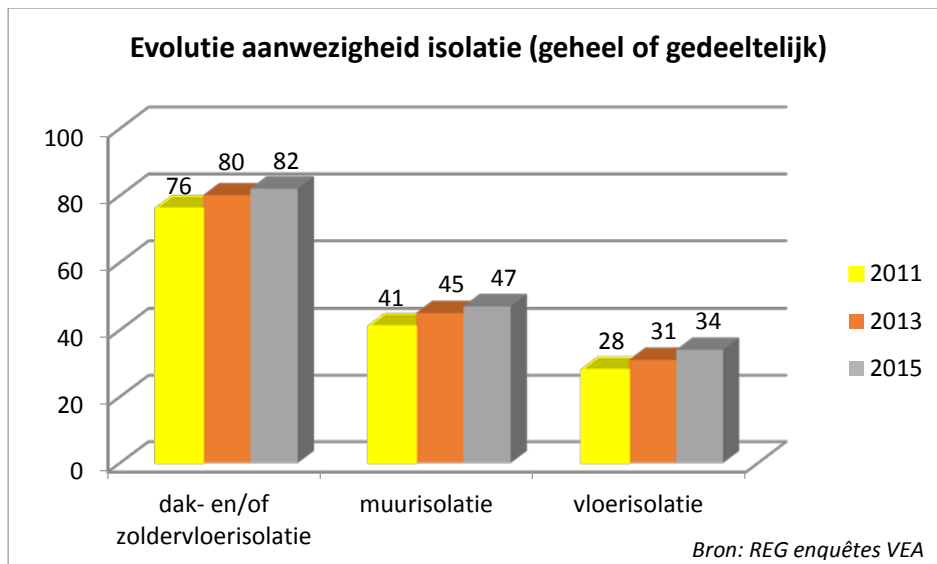
Sinds 2012 daalt het aantal toegekende premies, met uitzondering van die voor muurisolatie. Deze laatste stegen in 2013 nog substantieel ten opzichte van 2012 en daalden licht in 2014, om nog steeds boven het niveau van 2012 te blijven. De voorlopige cijfers voor het eerste semester van 2015 vertonen evenwel een verbetering voor dakisolatie. Spouwmuurisolatie blijft redelijk stabiel, vooral de premies voor de vervanging van glas vallen terug.

Huishoudelijke premiedossiers netbeheerders gelinkt aan het ERP2020	eerste semester 2015	eerste semester 2014	% wijziging
Dakisolatie	31.935	24.380	30,99%
Spouwmuurisolatie	8.163	8.553	-4,56%
Buitenmuurisolatie	2.446	2.803	-12,74%
HR-glas (ook vervanging dubbel glas!)	14.244	17.752	-19,76%
Condensatieketel	461	531	-13,18%

Tabel 2: Evolutie toegekende premies van de netbeheerders gelinkt aan het ERP2020, vergelijking eerste semester 2015 - eerste semester 2014 (voor wat glas- en muurisolatiedossiers betreft, zijn deze cijfers exclusief de combipremiedossiers)

Uit een peiling bij 1000 Vlaamse huishoudens die in juni 2015 werd uitgevoerd door TNS Dimarso in opdracht van het Vlaams Energieagentschap, blijkt dat 94% van de Vlamingen energiebesparing belangrijk tot heel belangrijk vindt. 66% van de Vlamingen vindt van zichzelf dat hij zuinig tot heel zuinig omspringt met energie. Maar wanneer naar investeringen wordt bekeken, is het beeld toch iets minder rooskleurig.

18% van de woningen beschikt helemaal niet over dakisolatie en 1 op 10 heeft nog enkel glas. Meer dan de helft van de woningen heeft geen muurisolatie, voor vloerisolatie loopt dit percentage zelfs op tot 66%. Onderstaande grafiek geeft de evolutie op het vlak van isolatie weer, op basis van de laatste 3 onderzoeken. De grafiek toont duidelijk aan dat de situatie slechts heel geleidelijk verbetert. Jaarlijks wordt er slechts in ongeveer 1 à 1,5% van de bestaande woningen het dak, de muren of de vloer geïsoleerd. Aan dit tempo duurt het nog 18 jaar vooraleer alle woningen in Vlaanderen voorzien zijn van dakisolatie, een basis comforteis die trouwens verplicht is voor alle woningen tegen 2020. Voor muurisolatie duurt het aan dit tempo nog 50 jaar.

Figuur 4: Evolutie aanwezigheid isolatie

Voor ongeveer 83% van de woningen staat een centraal verwarmingssysteem in voor de hoofdverwarming, 17% verwarmt de woning hoofdzakelijk via afzonderlijke verwarmingsapparaten. Van de woningen met een CV-ketel op aardgas is 75% uitgerust met een hoogrendements- of een condensatieketel (2013: 69%). Bij de stookoliegebruikers is dit 41% (2013: 32%).

Op het vlak van verlichting verliezen de gloeilampen verder terrein – wat normaal is gelet op de verstrengde Europese reglementering sinds enkele jaren – en winnen vooral de LED-lampen aan belang. Spaarlampen zijn ondertussen al over hun hoogtepunt.

Aandeel van de woningen met aanwezigheid van bepaalde lamptypes in de woning			
	2011	2013	2015
Spaarlampen	88%	89%	84%
LED lampen	22%	31%	47%
TL lampen	68%	55%	46%
Halogeenlampen	65%	51%	48%
Gloeilampen	65%	50%	37%

Bron: REG-enquêtes VEA

Tabel 3: Aanwezigheid lamptypes in de woning

Wat de toekomstplannen voor de komende vijf jaar betreft, zijn vooral investeringen in dakisolatie en een zuinige verwarmingsketel populair, gevolgd door hoogrendementsbeglazing, spouwmuurisolatie, buitenmuurisolatie en PV-panelen.

REG-investeringen niet-residentiële sector

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de gerealiseerde energiebesparing door het uitvoeren van investeringen in de bedrijven.

Niet-VER bedrijven (TJ besparing)	2008	2009	2010	2001	2012	2013
<i>auditconvenant</i>	436,5	632,5	523,2	408,0	450,7	454,4
<i>benchmarkingconvenant</i>	352,8	325,9	594,6	436,7	470,6	350,8

totaal niet-VER	789,3	958,5	1117,8	844,7	921,3	805,2
VER bedrijven (TJ besparing)	2008	2009	2010	2011	2012	2013
<i>benchmarkingconvenant</i>	2555,8	1489,1	5875,3	5351,2	1101,6	3922,4

Cijfers voor 2014 pas definitief op 10 november 2015.

Tabel 4: Besparingen door de bedrijven met een energiebeleidsvereenkomst, TJ finaal

Onderstaande tabellen geven een overzicht van het aantal uitbetaalde niet-huishoudelijke premiedossiers sinds 2011 voor de maatregelen waarvoor nu nog een premie wordt toegekend. Algemeen kan worden gesteld dat de investeringsbereidheid in 2014 een stuk lager lag dan de voorgaande jaren.

Niet-huishoudelijke premies netbeheerders	2011	2012	2013	2014
Dakisolatie	690	838	669	463
Vloer/kelderisolatie	4	67	111	87
Muurisolatie (spouw+buitenzijde)	201	204	167	167
Glas ter vervanging	900	714	638	377
Warmtepomp	39	40	70	67
Zonneboiler	38	68	177	104
Relighting	312	283	417	228
Steun na audit	72	35	25	66
Investeringssteun	17	8	14	18

Tabel 5: Evolutie toegekende niet-huishoudelijke premies van de netbeheerders

De voorlopige cijfers voor het eerste semester van 2015 vertonen een verbetering voor wat betreft de isolatieacties (met uitzondering van glasvervanging), maar een verdere daling voor wat betreft de andere acties.

Niet-huishoudelijke premiedossiers netbeheerders	eerste semester 2015	eerste semester 2014	% wijziging
Dakisolatie	315	293	7,51%
Spouwmuurisolatie	41	38	7,89%
Buitenmuurisolatie	64	58	10,34%
Glas	198	224	-11,61%
Vloer/kelderisolatie	65	49	32,65%
Zonneboiler	40	61	-34,43%
Warmtepomp	26	40	-35,00%
Relighting	104	117	-11,11%
REG-steun na audit/studie	20	44	-54,55%
Investeringssteun	3	8	-62,50%

Tabel 6: Evolutie toegekende niet-huishoudelijke premies van de netbeheerders, vergelijking eerste semester 2015 - eerste semester 2014

Groene stroom

Er zijn door de Vlaamse Regering indicatieve subdoelstellingen voor groene stroom vastgelegd. Uit de evaluatie blijkt dat de subdoelstellingen in 2014 per hernieuwbare energiebron grotendeels gehaald en zelfs overschreden werden. Enkel voor biomassa zit de verwachte productie met meer dan 10% onder de subdoelstelling. Dit wordt verklaard doordat een grootschalige biomassa-installatie in 2014 een half jaar uit dienst is genomen. De installatie is terug op-

gestart zodat geen bijkomende maatregelen nodig worden geacht om de subdoelstelling voor biomassa in 2015 te halen.

Voor de productie van groene stroom uit zon, biogas en restafval worden de subdoelstellingen van 2014 met meer dan 10% overschreden. Voor groene stroom uit zonne-energie ligt een deel van de verklaring in het hoger aantal uren zonneschijn.

Volgens de inventaris duurzame energie werd er voor biogas in 2013 een totaal vermogen van 9 MWe bijgeplaatst. In 2014 is er een vermogen van 11 MWe bijgekomen. Voor de subdoelstellingen is uitgegaan van een gemiddelde jaarlijkse groei van 4 MWe, wat overeenkomt met een bijkomende productie van 30 GWh. Voor 2013 en 2014 is dit een onderschatting geweest.

De productie van groene stroom uit restafval is in 2014 gestegen. Er is geen bijkomend vermogen geïnstalleerd. De bestaande capaciteit werd meer benut. Er is met andere woorden meer afval verwerkt met een hogere productie van groene stroom tot gevolg.

Voor windenergie wordt er voor de subdoelstelling een jaarlijks bijkomend vermogen van 80 MWe verondersteld. Dit ligt in lijn met het gemiddelde bijkomend vermogen van de afgelopen 4 jaar (2011: 81 MWe; 2012: 77 MWe, 2013: 39 MWe en 2014: 125 MWe). De ontwikkeling van windenergie zit hiermee op schema.

Groene warmte

Voor groene warmte werden eveneens indicatieve subdoelstellingen vastgelegd. In 2014 werd 6.673 GWh groene warmte opgewekt waardoor de subdoelstelling van 6.980 GWh net niet gehaald werd. De belangrijkste reden is hiervoor is het uitzonderlijk warme jaar, waardoor de huishoudelijke houtverbranding, die ongeveer de helft van de totale productie van groene warmte vertegenwoordigt, veel lager was dan gewoonlijk. Als we hiervoor een klimaatcorrectie toepassen, dan zou de productie in 2014 ongeveer 7.450 GWh bedragen.

Voor 2020 bedraagt de indicatieve subdoelstelling voor groene warmte 9.170 GWh. Hiervoor is een bijkomende productie van groene warmte uit biomassa bij niet-huishoudens (+1.000 GWh), van zonneboilers (+125 GWh), van warmtepompen (+380 GWh) en via diepe geothermie (+175 GWh) nodig. Prognoses geven aan dat er nog een kloof overbrugd moet worden voor groene warmte uit biomassa en warmtepompen. Hiervoor zullen in de loop van 2016 bijkomende maatregelen ontwikkeld worden.

3. Kerncijfers sociaal energiebeleid

De realiteit van energiearmoede

In het Vlaamse gewest besteden één op de tien of ruim 250.000 gezinnen meer dan 10 procent van hun inkomen aan verwarming en elektriciteit (in België 1 op 7).³ Deze 'energiearmoede' houdt in eerste instantie verband met een generiek armoederisico. In de Armoedemonitor 2014 lezen we dat 10,9% van de Vlamingen (680.000) leven onder de armoederisicodrempel (60% mediaan inkomen).

Verder is voor het ontstaan en het bestendigen van energiearmoede ook van belang hoeveel energie er verbruikt wordt en tegen welke prijs. Aandachtspunt hierbij op korte termijn zijn de aangekondigde prijsstijgingen voor elektriciteit, o.a. door de verhoging van het BTW-tarief van 6 naar 21%, de verhoging van de

---

³ Bron: Huishoudbudgetonderzoek 2010, FOD Economie.

nettariëven, de afschaffing van de gratis kWh en de doorrekening van de certificatenkosten. Naast de energieprijzen hebben ook de kwaliteit van de woningen en van de huishoudtoestellen een impact op het ontstaan van energiearmoede. Volgens het Grote Woononderzoek 2013 zijn maar liefst 1 miljoen Vlaamse woningen van ontoereikende kwaliteit, waarvan voor 350.000 structurele ingrepen zijn vereist. Woningen van 'structureel ontoereikende kwaliteit' komen dubbel zo veel voor op de huurmarkt (21% in de private huur, 24% in de sociale huur) dan op de eigendomsmarkt (10%). Gezinnen met een zwak socio-economisch profiel zijn sterk oververtegenwoordigd in dit marktsegment dat nauwelijks gerenoveerd wordt en energetisch erg zwak scoort. Daarnaast zijn ook de huishoudtoestellen bij kwetsbare gezinnen vaak verouderd en energieverslindend.

Aantal klanten van de distributienetbeheerder

Nadat de commerciële energieleverancier het leveringscontract met een klant heeft opgezegd wegens wanbetaling, is het de netbeheerder die deze klanten zoals wettelijk bepaald verder belevt in zijn rol van sociale leverancier. Tussen 2005 en 2011 steeg het aantal huishoudelijke klanten van de netbeheerders fors. Vanaf 2011 was er echter een ommekeer en was er een daling merkbaar. Ook in 2014 daalt het aantal gezinnen dat klant is bij de distributienetbeheerder. Dit geldt zowel voor elektriciteit als voor aardgas. In 2014 is 2,98% van de huishoudelijke elektriciteitsafnemers, respectievelijk 3,37% van alle huishoudelijke aardgasafnemers klant bij de netbeheerder.

Budgetmeters

Het aantal actieve budgetmeters voor elektriciteit - een van de meest relevante indicatoren voor de evolutie van energiearmoede - daalt met 1,4% in 2014. Iets meer dan de helft van de door de netbeheerder van elektriciteit beleverde huishoudens (55%) werd eind 2014 beleverd via een budgetmeter. De andere worden nog beleverd via een gewone meter. Tot 2006 vereiste de regelgeving dat bij elektriciteitsklanten van de sociale leverancier dadelijk een budgetmeter werd geïnstalleerd. Sinds 2007 krijgen enkel afnemers die hun facturen ook bij de sociale leverancier niet correct betalen een budgetmeter. Eind 2014 verbruikt 1,6% van alle huishoudelijke elektriciteitsafnemers stroom via een budgetmeter.

Het aantal actieve aardgasbudgetmeters stijgt met 2,8%; eind 2014 nemen 28.339 gezinnen aardgas af via een budgetmeter (of 1,6% van de huishoudelijke aardgasafnemers).

Afsluitingen

Vooraleer de netbeheerder een toegangspunt mag afsluiten wegens wanbetaling, moet hij het dossier voorleggen aan de lokale adviescommissie (LAC) van de gemeente. In geval van fraude, bij onveiligheid, bij leegstand of wanneer de klant weigert om een contract te tekenen na verhuis, is geen LAC-advies nodig.

In de loop van 2014 werden 1.247 toegangspunten afgesloten van stroom na LAC-advies, een stijging met 8%. Voor aardgas werden 1.763 toegangspunten afgesloten na LAC-advies, een stijging met 4%. Er wordt gesproken over afgesloten toegangspunten en niet over huishoudens omdat niet geweten is of de toegangspunten ook effectief bewoond zijn.

Het aantal afgesloten toegangspunten na advies van de LAC voor aardgas (1.763) ligt al jaren hoger dan voor elektriciteit (1.247). De schulden bij aardgasafnemers lopen vaak sneller op omdat het aandeel van de aardgaskosten in het gezinsbudget meestal hoger is dan de elektriciteitskosten. De netbeheerders hebben de indruk dat afnemers ook eerder hun elektriciteitsrekening betalen om-

dat voor verwarming op aardgas alternatieven voorhanden zijn, wat voor elektriciteit niet het geval is.

4. Kerncijfers dienstverlening en concurrentiële prijszetting van de Vlaamse elektriciteits- en gasmarkt

Dienstverlening leveranciers

Uit enquêtes uitgevoerd in 2014 blijkt dat de gezinnen tevreden zijn over de dienstverlening van hun leverancier. De tevredenheidsscore over de juistheid van de facturen ligt met 91% net als de vorige jaren erg hoog. Ook informatieverlening scoort goed met 89% tevreden klanten. Het aantal klanten dat minstens tevreden is over de prijs is gelijk aan 82%. De tevredenheid over de ondersteuning door de leverancier op het vlak van energiebesparingen blijft net als de vorige jaren het grootste pijnpunt: 16% van de gezinnen zijn hierover ontevreden.

Bij de bedrijven is 90% tevreden tot uiterst tevreden over de juistheid van de facturen en 80% over de informatieverlening en de prijs. De ondersteuning op het vlak van energiebesparing doet het ook hier minder goed, met 26% van de bedrijven die niet echt of helemaal niet tevreden zijn. Grote bedrijven zijn vaker uiterst of zeer tevreden dan kleine bedrijven. Ook bedrijven die een bewuste keuze maakten, zijn significant meer tevreden over de vier aspecten dan wie niet bewust koos.

Leverancierswissels en switchgraad

Het aantal elektriciteits- en aardgasklanten dat van energieleverancier veranderde bleef hoog in 2014, zonder echter de recordniveaus van 2012 en 2013 te evenaren. 11,92% van de elektriciteitsklanten en 13,89% van de aardgasklanten wisselde van leverancier. De energieleveranciersmarkt is dus allerminst ingedommeld.

Concurrentie

De Herfindahl-Hirschman-index (HHI) is een vaak gebruikte maatstaf voor de concentratiegraad in een sector (ook gehanteerd bij de productiemarkt van elektriciteit, zie eerder). In dit geval is de berekening gebaseerd op de verdeling van de markt onder verschillende aanbieders. De positieve trend van deze index in de afgelopen jaren werd ook in 2014 doorgezet: de HHI-index bedraagt nu 2.597 (t.o.v. 2.639 in 2013 en 4.812 in 2009) voor elektriciteit en 2.297 voor aardgas (t.o.v. 2.332 in 2013 en 5.007 in 2009). De streefwaarde van 2000 wordt over het algemeen vooropgezet als voorwaarde voor een competitieve markt.

Voor het eerst staan minder dan 50% van alle elektriciteitsleveringen op naam van de Engie-groep (ex-GDF-Suez): 49,57%. Vorig jaar was dit nog net iets meer dan 50%. In 2004, het eerste volledige jaar na de vrijmaking, bedroeg het marktaandeel nog bijna 76%. Voor aardgas daalt het aandeel van de groep verder tot 38,86% van alle aardgasleveringen, ten opzichte van 77,8% in 2004.

Er moet wel vastgesteld worden dat de concurrentie zich meer en meer begint af te spelen tussen de nieuwkomers en niet meer hoofdzakelijk tussen de historische leveranciers en de nieuwkomers op de markt.

Elektriciteits- en gasprijen voor huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik

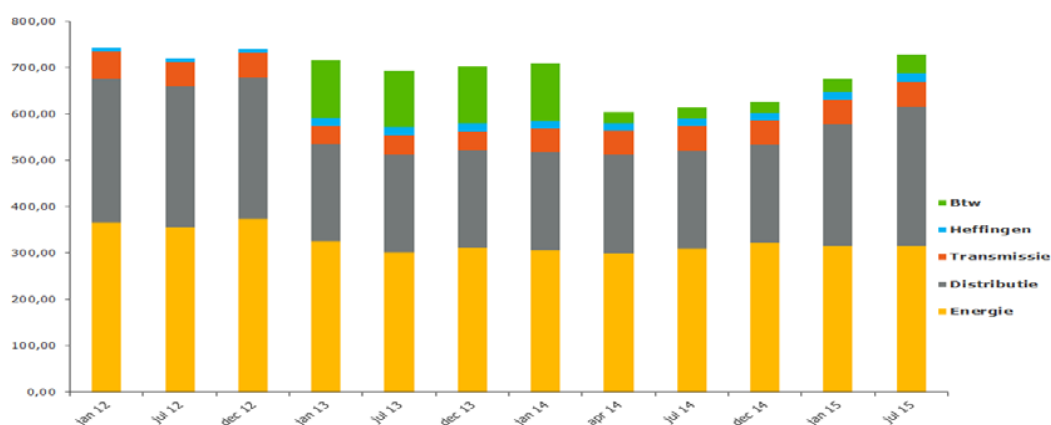
De totale jaarlijkse kosten die door de energieleveranciers aan hun eindafnemers wordt aangerekend, kan worden uitgesplitst in verschillende prijsonderdelen:

- energiekosten (o.a. energiegcomponent en de jaarijke vergoeding);
- nettarieven (distributie- en transmissienettarieven);
- heffingen en
- BTW.

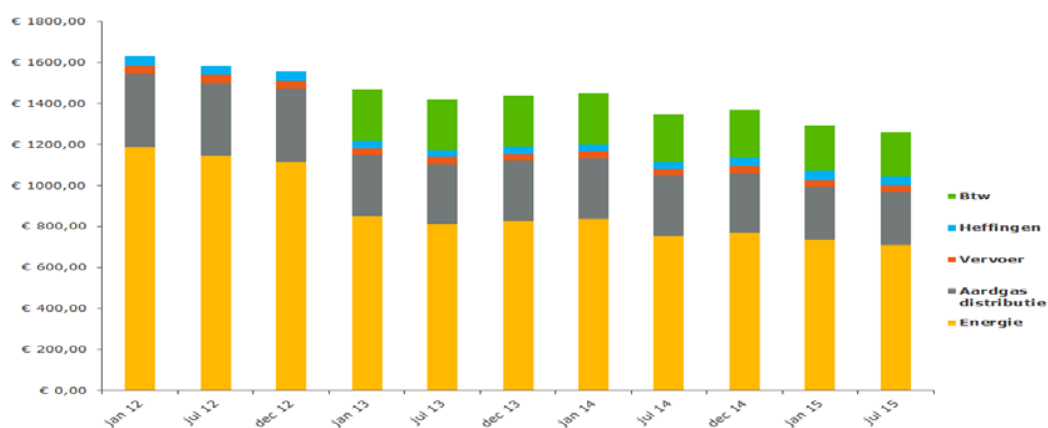
Op 1 juli 2015 is de verdeling van de elektriciteitsprijs voor huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik als volgt: energiekosten 43,22%, distributienettarief 41,18%, transmissienettarief 7,33%, heffingen 2,71% en BTW 5,56%.

Het opsplitsen van de totale aardgasprijs op jaarbasis voor huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een doorsnee verbruik resulteert op 1 juli 2015 in volgende verdeling: energiekosten 56,32%, distributienettarief 20,55%, gasvervoernettarief 2,72%, heffingen 3,32% en BTW 17,10%.

De evolutie van de elektriciteits- en gasprijs voor huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik kan teruggevonden worden in de grafieken hieronder.

Figuur 5: Evolutie elektriciteitsprijs voor huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik (euro/jaar) (noot: vóór 2013 zit BTW verrekend in de andere factuurcomponenten)

Figuur 6: Evolutie aardgasprijs voor huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een doorsnee verbruik (euro/jaar) (noot: vóó 2013 zit BTW verrekend in de andere factuurcomponenten)

Kennis Vlaamse burgers en bedrijven over de werking en opportuniteiten van de Vlaamse energiemarkt

81% van de Vlaamse gezinnen voelt zich voldoende geïnformeerd over de vrijmaking van de energiemarkt, dit is een status quo ten opzichte van 2013. 71% van de gezinnen staat positief ten opzichte van de vrijmaking van de energiemarkt. Gezinnen die bewust een leverancier kozen, zijn wel positiever (74%) dan wie niet bewust koos (65%).

79% van de bedrijven voelt zich voldoende geïnformeerd over de vrijgemaakte energiemarkt. 83% van de bedrijven vindt de vrijmaking van de energiemarkt een goede zaak voor hun bedrijf.

5. Kerncijfers betrouwbaarheid elektriciteits- en aardgasvoorziening en aansluiting op het distributienet tegen maatschappelijk aanvaardbare nettarieven

Betrouwbaarheid van het net

Uit internationale vergelijkingen blijkt dat de betrouwbaarheid van de elektriciteits- en aardgasvoorziening in het Vlaamse Gewest zeer hoog is. Het aantal en de duur van de stroom- en aardgasonderbrekingen zijn beperkt. Uit cijfers van de Council of European Energy Regulators (CEER) blijkt dat de Vlaamse onderbrekingscijfers vergelijkbaar zijn met die van Nederland en Duitsland, die tot de laagste in Europa behoren.

In 2014 werd de stroomvoorziening van een Vlaamse afnemer gemiddeld 0,42 keer onderbroken door incidenten op het middenspanningsnet en 0,04 keer door incidenten op het laagspanningsnet. De onbeschikbaarheid is voornamelijk het gevolg van defecten op middenspannings- en hoogspanningskabels, al dan niet veroorzaakt door derden.

Een gebruiker op het middenspanningsnet had in 2014 gemiddeld 16 minuten en 9 seconden geen elektriciteit als gevolg van incidenten, een sterke daling ten opzichte van 2013. Sinds 2005 is die positieve trend waarneembaar. De onderbrekingsduur op het laagspanningsnet bedroeg in 2014 gemiddeld 5 minuten en 57 seconden. Incidenten op laagspannings- en middenspanningsnet samen, veroorzaken bij de laagspanningsnetgebruiker een gemiddelde spanningsonderbreking van 22 minuten en 6 seconden, zowat 4 minuten en 30 seconden beter dan vorig jaar.

De gemiddelde onbeschikbaarheid van de toegang tot het aardgasnet werd per afnemer geschat op 5 minuten en 14 seconden in 2014. Deze onbeschikbaarheid is nagenoeg volledig toe te schrijven aan geplande werken. Dit heeft meestal geen al te grote impact op het gebruikerscomfort aangezien geplande werken op voorhand moeten aangekondigd worden of in overleg gebeuren met de betrokken eindafnemers.

Aansluitingsgraad en aansluitbaarheidsgraad aardgasdistributienet

De aansluitbaarheidsgraad op het aardgasnet in Vlaanderen is hoog en stijgt nog steeds licht. Ook de aansluitingsgraad gaat nog steeds in stijgende lijn.

Alle DNB	Alle gebieden (woon- en niet-woongebieden)		Ontsloten gebieden	woongebieden excl. land.	Woongebieden incl. land.
	Aansluitbaarheidsgraad	Aansluitingsgraad	Aansluitingsgraad	Aansluitbaarheidsgraad	Aansluitbaarheidsgraad
1/1/2011	90,1%	58,1%	64,4%	96,3%	94,7%
1/1/2012	91,1%	59,6%	65,4%	97,1%	95,7%
1/1/2013	91,4%	60,4%	66,1%	97,3%	96,1%
1/1/2014	91,9%	61,4%	66,8%	97,5%	96,5%
1/1/2015	92,3%	62,3%	67,5%	97,5%	96,6%

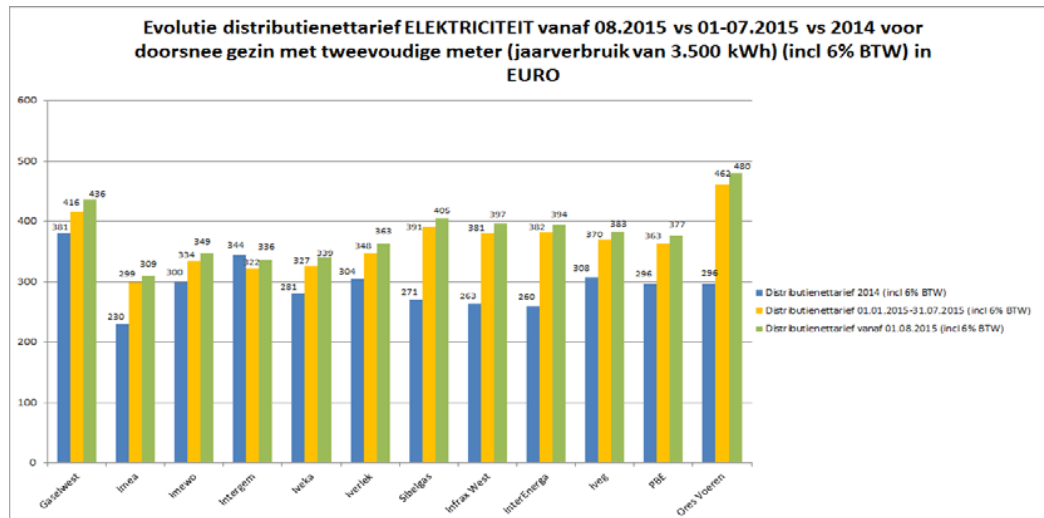
Tabel 7: Aansluitingsgraad en aansluitbaarheidsgraad aardgasdistributienet

Evolutie van de distributienettarieven

De VREG legde eind 2014 voor het eerst distributienettarieven vast die vanaf 1 januari 2015 van kracht werden. Deze tarieven poogden de kosten van de distributienetbeheerders zo goed mogelijk te reflecteren. Voor elektriciteit leidde dit tot een gemiddelde stijging van de factuur met 8,4%, voor aardgas tot een daling met 3%

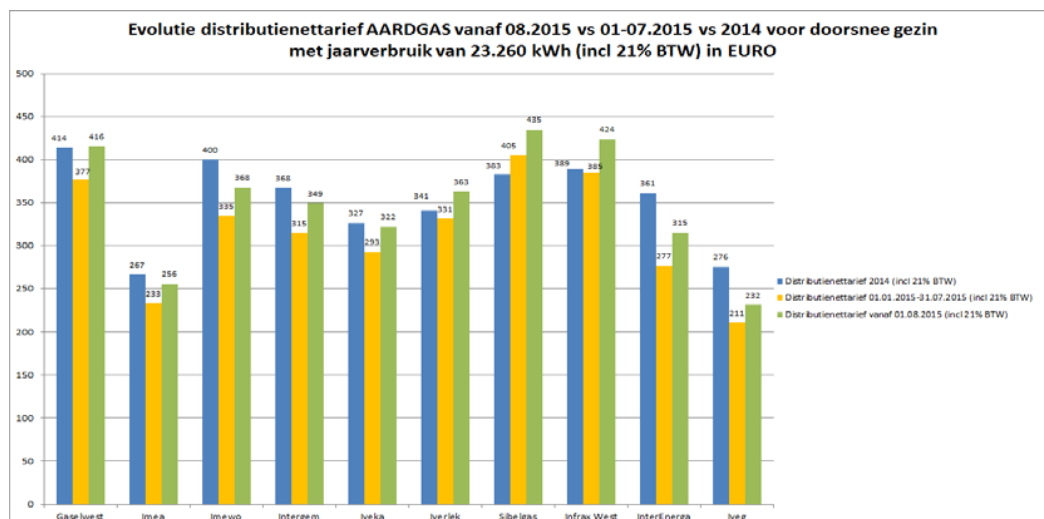
Op 1 juli 2015 werd het prosumementtarief van kracht, dat tot doel heeft dat ook prosumenten net als andere netgebruikers een redelijke vergoeding te laten betalen voor de diensten van de distributienetbeheerders. Het bedrag varieert per netgebied, en bedraagt gemiddeld op jaarbasis ongeveer 80€/kW voor decentrale productie-installaties van kleiner dan 10 kW met een terugdraaiende teller.

Door de invoering van de vennootschapsbelasting voor distributienetbeheerders en de hieraan gekoppelde vraag tot herziening van hun inkomstenplafond, was de VREG genoodzaakt tot een tussentijdse herziening van de tarieven. Deze wijziging trad in voege op 1 augustus 2015. Voor een gezin steeg het distributienettarief elektriciteit met gemiddeld 4% (of een stijging van ongeveer 1,5% op de totale elektriciteitsfactuur).

Figuur 7: Evolutie distributienettarief elektriciteit (euro/jaar)

Voor aardgas steeg het distributienettarief met gemiddeld 10% (of een stijging van ongeveer 2% op de totale aardgasfactuur), waardoor de tariefdaling van begin 2015 grotendeels werd teniet gedaan.

Figuur 8: Evolutie distributienettarief aardgas (euro/jaar)

III. STRATEGISCHE EN OPERATIONELE DOELSTELLINGEN VAN HET ENERGIEBELEID

1. Strategische langetermijndoelstellingen en -transities 2030-2050

De Vlaamse Regering stelde een planning op om te komen tot een transversale beleidsnota. Op basis van een algemene trendverkenning werd een lange termijn (2050) visie opgebouwd rond lange termijn uitdagingen en –kansen en werden transitieprioriteiten geselecteerd. 'Energietransitie' is één van de geselecteerde prioriteiten. In het najaar zal de transversale beleidsnota verder worden uitgewerkt en besproken met de stakeholders en het Vlaams Parlement.

In de beleidsnota Energie 2014-2019 werden twee langetermijndoelstellingen en -transities 2030-2050 opgenomen en die worden hieronder besproken.

1.1. Uitwerken van een energievise en een energiepact

Stand van zaken 2015

Het Vlaams Parlement keurde op 10 juni 2015 een voorstel van resolutie goed over de totstandkoming van een energievise en een energiepact en de rol daarin van het Vlaams Parlement.

Deze resolutie vraagt de Vlaamse Regering om een traject uit te tekenen voor de voorbereiding van de Vlaamse energievise en om hiervoor zo snel mogelijk de werkgroepen op te starten die dit kunnen concretiseren. Tegen september 2016 zouden deze energievise en dit energiepact moeten worden voorgelegd aan het Vlaams Parlement.

In aanloop naar de uit te werken energievise, werden het voorbije jaar voorbereidende besprekingen gehouden met het federale niveau en enkele projecten opgestart om de kennis met betrekking tot het Vlaamse energiesysteem te versterken en om de basis te kunnen leggen voor een onderbouwde langetermijnvisie.

De Europese Raad keurde op 23 oktober 2014 het klimaat- en energiepakket 2030 goed. Dit pakket bevat onder meer doelstellingen op vlak van de reductie van broeikasgassen, het aandeel van hernieuwbare energie, energie-efficiëntie en interconnectiviteit in de EU voor 2030. De federale regering keurde op 13 maart 2015 een nota 'Bouwstenen voor een Energievise' goed en samen met de gewesten werd via werkgroepen in mei-juni 2015 gestart om deze energievise op Belgisch niveau verder uit te werken.

De Vlaamse Regering keurde op 20 maart 2015 de conceptnota 'Realisatie van een fast lane voor windenergie' goed. Bedoeling is om een inzicht te krijgen in het onshore windenergiepotentieel in Vlaanderen en de daarbij horende consequenties van verschillende ambitieniveaus.

Er werd ook een studie uitgeschreven over de mogelijke rol van ruimtelijke ordening in de energie- en klimaattransitie. Het doel van de opdracht is om op verschillende schaalniveaus (wijk, regio en gewest) de mogelijkheden van ruimtelijke ordening in beeld te brengen, ten eerste om de energievraag (met focus op de sectoren transport en gebouwen) te verminderen, ten tweede om de energie-efficiëntie te verhogen en ten derde om de ruimtelijke inpassing van (collectieve) hernieuwbare energiebronnen en de noodzakelijke netinfrastructuur te bevorderen.

Planning 2016

Op Belgisch niveau is het de bedoeling om eind 2015 de interfederale energievisie af te ronden en in 2016 met de betrokken stakeholders een energiepact af te sluiten. Ook op het Vlaamse niveau wordt gewerkt aan een brede en gedragen visie op de energietransitie waarbij economische, sociale en ecologische belangen optimaal samensporen, en dit voor zowel de middellange als lange termijn. De energietransitie moet leiden tot leveringszekerheid, waarbij rekening gehouden wordt met sociaal-economische randvoorwaarden. Zo impliceert de opvolging van de fysieke leveringszekerheid onder meer een actieve opvolging van de energiemix, energieproductie, netinfrastructuur, vraagzijdebeheer en de opslag. De sociaal-economische leveringszekerheid heeft betrekking op de betaalbaarheid van het energiebeleid voor (kwetsbare) huishoudens en bedrijven.

Deze visie op de energietransitie zal richtinggevend zijn bij het opstellen op Vlaams en Belgisch niveau van een 'geïntegreerd klimaat- en energieplan' in het kader van de Europese 2030 klimaat- en energiedoelstellingen.

De strategische lijnen van het transversale energietransitieproject zullen uitgetekend worden, waarbij zowel aandacht is voor de rol van energie in de Vlaamse economie, de ontwikkeling van hernieuwbare energie, de verbetering van de energie-efficiëntie, de reductie van CO₂, de verhoging van de flexibiliteit van het energiesysteem, de financiering van de transitie en de governance van het energiebeleid.

Deze energievisie zal gestoeld worden op beschikbare en te ontwikkelen kennis van het Vlaamse energiesysteem in een Belgische en Europese context. Het betreft enerzijds het technisch en economisch potentieel voor investeringen in verbeterde energie-efficiëntie bij gebouwen, transport en ondernemingen en in energieproductie uit hernieuwbare bronnen. Anderzijds betreft het ook kennis over de impact van kosten op de Vlaamse economie en over efficiëntie en effectiviteit van beleidsmaatregelen om dit potentieel uit te breiden en aan te boren. Op basis van deze kennis en van scenario-analyses kunnen doelstellingen op vlak van CO₂-reductie, energie-efficiëntie en hernieuwbare energie worden vastgelegd als bijdrage aan het bereiken van de Europese klimaat- en energiedoelstellingen en kunnen beleidsmaatregelen worden uitgewerkt om deze doelstellingen te bereiken.

In dit kader wordt verder gewerkt aan transversale projecten die bijdragen tot een betere onderbouwing van een Vlaamse energievisie. In samenwerking met Ruimte Vlaanderen zal het project 'fast lane' voor windenergie resulteren in een betere inschatting van het ruimtelijk potentieel voor windenergie op land en de mogelijke (beleids-)consequenties bij diverse ambitieniveaus. De resultaten van de studie naar de mogelijke rol van ruimtelijke ordening in de energie- en klimaattransitie zullen worden ingebracht bij de voorbereiding van het beleidsplan Ruimte Vlaanderen.

In overleg met de VREG zal een werkgroep 'flexibiliteit' nagaan hoe kan worden omgegaan met een groeiend aandeel intermitterende hernieuwbare energiebronnen zoals windenergie en zonne-energie. Deze werkgroep kijkt o.a. opslagmogelijkheden zoals batterijen, power-to-heat, power-to-gas, flexibele inzet van WKK's, afschakelregeling voor decentrale productie-eenheden, demand side management, ... Dit thema houdt ook nauw verband met de evoluties inzake slimme netten.

Samen met de OVAM zal een werkgroep 'biomassa' mee in uitvoering van het actieplan biomassa reststromen werken aan duurzaamheidscriteria voor de inzet van biomassa en aan een verbetering van de procedures inzake het gebruik van biomassa.

- 1.2. Een grondige verbetering van de energieprestatie van het bestaand gebouwenpark realiseren

Stand van zaken 2015

Eind 2014 is een project opgestart om na te gaan of de stakeholders bereid kunnen worden gevonden mee vorm te geven aan een Renovatiepact. 32 organisaties hebben zich tijdens een startmoment op 16 december 2014 geëngageerd om op een actieve en constructieve manier mee te werken aan de uitwerking van een Renovatiepact. In het eerste semester van 2015 hebben zij onder coördinatie van het VEA in zes werkgroepen intensief overlegd over een strategisch beleidskader voor een Renovatiepact en de selectie van een aantal hefboomacties die duidelijke impact zullen hebben op de basisdoelstelling van het Renovatiepact, met name de renovatiegraad van het Vlaamse woningbestand substantieel verhogen.

Op de stuurgroep van 29 juni 2015 is er een breed draagvlak bereikt voor de omschrijving van het strategische kader, uitgedrukt in bouwstenen, en de prioriteit verder uit te werken hefboomacties, omschreven als werven. De organisaties vonden de bouwstenen en werven in globa een goede basis om via een co-creatief proces mee te werken aan de verdere concretisering van het Renovatiepact.

Op 17 juli 2015 heeft de Vlaamse Regering de bouwstenen en de werven voor het Renovatiepact vastgelegd.

Planning 2016

Voortbouwend op de vastgelegde strategische basis voor een Renovatiepact en de in hoofdlijnen beschreven prioritaire hefboomacties, zal in een volgende fase het Renovatiepact verder worden geconcretiseerd. Beperkte werkgroepen zullen de werven verder uitdiepen en concretiseren. Iedere werkgroep zal in het najaar van 2015 een eigen plan van aanpak vastleggen en een duidelijke planning opmaken. Centrale doelstelling van het renovatiepact blijft een versnelling van de renovatiegraad van de bestaande woningbouw in Vlaanderen. Hiervoor wordt een indicator uitgewerkt om deze stelselmatig te kunnen opvolgen. In de aanpak van woningen wordt totaalrenovatie en wijkrenovaties dieper uitgewerkt. Er zullen ook linken gelegd worden met de energiepremies.

Een beperkte stuurgroep zal de voortgang van de werkgroepen opvolgen en hierover rapporteren aan de Vlaams minister bevoegd voor het energiebeleid, de Vlaamse minister bevoegd voor het woonbeleid en de Vlaamse minister bevoegd voor het omgevingsbeleid. Minstens worden een stappenplan voor verschillende subeisen en het bijhorend flankerend beleid aan de Vlaamse Regering voorgelegd. Begin 2016 wordt ook aan de volledige Vlaamse Regering gerapporteerd.

2. Strategische middellangetermijndoelstellingen 2020

De strategische doelstellingen binnen deze legislatuur zijn:

- *Het eindenergieverbruik efficiënter maken*
- *De energieopwekking uit hernieuwbare energiebronnen en groene warmte bevorderen*
- *Het energieverbruik in de woningen van kwetsbare gezinnen verminderen via sociale energie-efficiëntie maatregelen die tegelijk het risico op energiearmoede verlagen*
- *Verzekeren van een goede dienstverlening van de gezinnen en bedrijven op de elektriciteits- en gasmarkt*

- *Verzekeren van een betrouwbare elektriciteits- en gasvoorziening en aansluiting op het distributienet tegen maatschappelijk aanvaardbare nettarieven*

Voor een stand van zaken, zie hoofdstuk 3 van de beleidsbrief. Voor de verdere beleidsopties en onderliggende operationele doelstellingen, zie ook volgend hoofdstuk.

3. Operationele doelstellingen 2014-2019

3.1. Versterken beleidsinstrumenten voor de verbetering van de energieprestatie van bestaande gebouwen

3.1.1. *De doelstellingen van het Energierenovatieprogramma 2020 realiseren en de ambitie voor de langere termijn (2030/2050) uitwerken*

Stand van zaken 2015

Met het vastleggen van het strategische beleidskader en de prioritaire hefboomacties voor het Renovatiepact op 17 juli 2015, heeft de Vlaamse Regering een belangrijke stap gezet in de verdere concretisering van de langetermijnstrategie voor de diepgaande renovatie van het Vlaamse woningenbestand (zie III.1.2). Het verhogen van de renovatiegraad van het Vlaamse woningbestand en tegelijkertijd het doorvoeren van diepgaandere renovaties is niet enkel cruciaal in het kader van de richtlijn energie-efficiëntie, maar ook voor het bereiken van de andere Europese klimaat- en energiedoelstellingen, in het bijzonder de broeikasgasreductiedoelstelling voor niet-ETS sectoren en de hernieuwbare energiedoelstelling.

In het kader van de werkgroep financiering van het Renovatiepact hebben verschillende stakeholders voorstellen geformuleerd voor een hervorming van de financiële ondersteuningsinstrumenten voor energetische renovatiewerken. De sector vraagt om in te zetten op een palet aan instrumenten. Het is niet langer voldoende om in te zetten op 1 maatregel. Naast individuele premies moet daarom ook werk gemaakt worden van specifieke ondersteuning van totaalrenovatie, al dan niet in een keer uitgevoerd, en aandacht worden besteed aan de verdere ontzorging van de woningeigenaar en de vereenvoudiging van de premiestelsels. Ook voor collectieve renovatieprojecten of wijkprojecten wordt een specifieke ondersteuningsmaatregel uitgewerkt.

De energielening, de opvolger van de federale FRGE-lening die vanaf 1 juli 2014 2015 Vlaamse bevoegdheid is, werd uitgebouwd tot een belangrijke hoeksteen van de Vlaamse beleidsinstrumentenmix ter ondersteuning van energetische renovatiewerken. Er werden verschillende regelgevende initiatieven genomen om de werking van deze energielening veilig te stellen. Zo werd de juridische basis voorzien voor de toekenning van de vergoedingen aan de Energiehuizen (vroeger "Lokale Entiteiten") en de kwijtschelding van bepaalde schulden ter vervanging van de vroegere waarborgregeling. Er werd werk gemaakt van een uniforme lijst van investeringen waarvoor een lening kan worden aangevraagd. Ik ging in overleg met de gemeentebesturen die voor hun inwoners nog niet het kader hadden gecreëerd om van een energielening te kunnen genieten en kon een heel aantal overtuigen om alsnog in het systeem te stappen. Daar waar er op 1 januari 2015 nog in 29 gemeenten geen lening kon worden aangeboden, is dit aantal per 1 juli teruggedrongen tot 18. Per 1 januari 2016 zullen nog 4 gemeenten achterblijven. Ook de communicatie over het bestaan van de energielening werd geïntensifieerd, niet enkel via de media en www.energie-sparen.be, maar ook door het uitbrengen van een nieuwe folder die door de Energiehuizen kan worden verspreid. In de eerste 6 maanden van 2015 werden 73% meer kredieten toegekend dan in dezelfde periode in 2014.

Omdat de energiescans nog te weinig resulteren in de uitvoering van energiebesparende werken, heb ik de energiescanners gevraagd om hun werkprocessen aan te passen met als doel de realisatie van deze werken op te drijven, in eerste instantie via doorverwijzing naar de sociale dakisolatieprojecten. Tegen eind 2015 evalueer ik in hoeverre dit lukt en zal ik bepalen welke inhoudelijke aanpassingen aan de verschillende types van energiescan kunnen bijdragen tot de effectieve realisatie van energiebesparende werken in woningen van kwetsbare gezinnen.

Planning 2016

In het najaar van 2015 zal ik een voorstel voor een hervorming van de energiepremie voorleggen aan de Vlaamse Regering. Ik voorzie de inwerkingtreding hiervan vanaf 1 juli 2016.

Het volledige Vlaamse woningpark zou uiterlijk in 2050 energetisch grondig opgewaardeerd moeten zijn tot op het niveau van de in het Renovatiepact vastgelegde langetermijndoelstelling. De aanpak moet focussen op energetisch zeer slechte gebouwen die conform het renovatieadvies op een technisch en economisch verantwoorde wijze vroeger dan in 2050 kunnen worden verbeterd. Hierbij moet aandacht gaan naar het vermijden van lock-in effecten en naar het bredere traject richting het behalen van de langetermijndoelstelling 2050.

Om de effectiviteit van het energie-efficiëntiebeleid te verhogen wordt geleerd uit de gedragswetenschappen. 'Behavioural insights' kunnen bv. bruikbaar zijn de vormgeving van energiepremie en de vormgeving van communicatie-acties.

3.1.2. De EPC-regelgeving vervolmaken**Stand van zaken 2015**

Op 17 juli 2015 heeft de Vlaamse Regering een wijziging van het Energiedecreet definitief goedgekeurd. Het ontwerp van wijzigingsdecreet zal in het najaar besproken worden in het Vlaamse Parlement. Wat de EPC-regelgeving betreft, bevat dit wijzigingsdecreet hoofdzakelijk aanpassingen aan de administratieve geldboetes wegens het niet naleven van de verplichtingen inzake het EPC.

In het najaar van 2015 zal ik een ontwerp van wijzigingsbesluit aan de Vlaamse Regering voorleggen. De focus van het wijzigingsbesluit zal liggen op de verbetering van de kwaliteit van het EPC, door in te zetten op vorming en opleiding en dit zowel voor (kandidaat)-energiedeskundigen als de lesgevers. Daarnaast zal ik ook de nodige initiatieven nemen om het toepassingsgebied te vervolmaken.

In uitvoering van het Renovatiepact, zal eveneens in het najaar gestart worden met het ontwikkelen van een concept van het renovatieadvies. Onder andere de koppeling met het EPC zal worden geanalyseerd. Het renovatieadvies zal de stappen beschrijven die moeten worden gezet om de huidige energieprestatie van de woning zoveel mogelijk te brengen tot op het niveau van de langetermijndoelstelling van het Renovatiepact.

Planning 2016

Na overleg met de betrokken organisaties, zoals opleidingsinstellingen, zal via een ministerieel besluit de permanente vorming van de energiedeskundigen worden geregeld, zodat een invoering mogelijk is vanaf 1 januari 2017.

Het renovatieadvies zal verder concreet worden uitgewerkt. Een afstemming met de informatie op het EPC is noodzakelijk. Evenwel zal in dit advies ook rekening moeten worden gehouden met vakkundig bouwtechnisch en –fysisch advies. Hiervoor is afstemming vereist met andere actoren Het renovatieadvies moet de woningeigenaar toelaten te beslissen om de renovatie onmiddellijk volledig uit te voeren of fasegewijs. Het renovatieadvies moet een onderbouwde inschatting van de investeringskosten omvatten, evenals een afwegingskader waarmee kan worden beoordeeld of een renovatie te verkiezen is boven vernieuwbouw.

3.1.3. *De kwaliteit van het EPC voor residentiële gebouwen verbeteren*

Stand van zaken 2015

Om de kwaliteit van het EPC voor residentiële gebouwen te verbeteren, werden in 2015 verschillende acties ondernomen.

Het VEA heeft samen met de onderwijsadministratie en de voornaamste stakeholders een beroepskwalificatiedossier voor energiedeskundige type A opgesteld. Naar verwachting zal het dossier tegen begin volgend jaarafgerond zijn.

Ook is in het najaar een overleg opgestart met OVED, actieve energiedeskundigen, opleidingsinstellingen en andere betrokken organisaties over de nodige aanpassingen aan het inspectieprotocol. In het bijzonder zullen de bewijsstukken worden geëvalueerd die gebruikt mogen worden voor de opmaak van het EPC.

Er werden nieuwe kwaliteitscontroles opgestart. Hierbij wordt meer focus gelegd op de kwaliteitscontrole van certificaten ingediend door energiedeskundigen-immomakelaars. Verder heb ik aan het VEA gevraagd om tegen het einde van het jaar een optimaliseringsnota op te maken aangaande het controle- en handhavingsbeleid, om zo de prioriteiten voor het volgende jaar te kunnen bepalen.

Planning 2016

Op basis van de geïnventariseerde probleempunten en de wijzigingen aan de regelgeving zal het inspectieprotocol worden aangepast.

Voor de opleidingsinstellingen zal over het aangepaste inspectieprotocol een train-de-traineropleiding worden georganiseerd.

De invoering van de permanente vorming vanaf 1 januari 2017 zal worden voorbereid.

3.1.4. *Het EPC voor niet-residentiële gebouwen implementeren*

Stand van zaken 2015

In het voorjaar van 2015 werden het ontwerp van rekenmethodiek en het ontwerp van inspectieprotocol uitgetest op pilootprojecten. Op basis van de resultaten van deze testen werden zowel de rekenmethodiek als het inspectieprotocol bijgestuurd.

In het najaar zal een beslissing worden genomen over de ontwikkeling van een gebruiksvriendelijke software die het voor de energiedeskundige mogelijk moet maken om de gedetailleerde berekeningsmethodiek concreet toe te passen.

Planning 2016

In 2016 zal de ontwikkeling van de software voor de opmaak van het EPC voor niet-residentiële gebouwen worden opgestart. Zowel vorm als inhoud van het EPC zal in nauw overleg met de gebruikers worden vastgelegd.

3.2. *Versterken van de beleidsinstrumenten voor de verbetering van de energieprestatie van nieuwbouw*

3.2.1. *De betaalbaarheid van de BEN-nieuwbouw opvolgen*

Stand van zaken 2015

De Europese richtlijn betreffende de energieprestaties van gebouwen legt vast dat vanaf 2021 elk nieuw gebouw bijna-energie neutraal moet zijn. De Vlaamse

Regering heeft reeds de Vlaamse BEN-definitie voor nieuwe woongebouwen, kantoren en scholen en het aanscherpingspad van de EPB-eisen tot het BEN-niveau in 2021 vastgelegd. De stimuli voor voorlopers voor BEN-gebouwen werpen hun vruchten af: het aantal woningen met E30 of lager met vergunningsaanvraag in 2013 (8,9%) is al vrij hoog en ligt meer dan dubbel zo hoog als het aantal woningen met E30 of lager met vergunningsaanvraag in 2011 (4%). Het aantal appartementen met E30 of lager, blijft wel achter (1% in 2013).

Het onderzoek van de kostenoptimale energieprestatieniveaus werd in 2015 geactualiseerd met daarbij een aftoetsing van de BEN-niveaus, het aanscherpingspad en het minimumaandeel hernieuwbare energie van woongebouwen, kantoren en scholen aan het voortschrijdend kostenoptimum. Daarnaast werden de kostenoptimale energieprestatieniveaus en het kostenoptimale minimumaandeel hernieuwbare energie voor alle niet-residentiële gebouwen, andere dan kantoren en scholen, bepaald. De resultaten worden verwerkt in het vierde evaluatierapport inzake de EPB-regelgeving (zie 3.2.2). De evaluatienota zal eveneens het BEN-niveau voor alle niet-residentiële gebouwen voorstellen en het aanscherpingspad ernaartoe.

Planning 2016

Op basis van de EPB-evaluatie, zal ik aan de Vlaamse Regering een voorstel voorleggen voor een aanscherpingspad en BEN-definitie voor alle niet-residentiële gebouwen. Daarnaast zal ik nagaan of stimuli kunnen worden voorzien voor gebouweigenaars die hun bestaand gebouw ingrijpend energetisch renoveren tot het BEN-niveau.

Innovatie in de bouwsector en het versneld verder verfijnen van de EPB-berekeningsmethodiek zijn essentieel voor de evolutie naar steeds energiezuinere nieuwbouw. Er zullen in 2016 nieuwe prioritaire onderzoekspunten voor de EPB-berekeningsmethodiek worden vastgelegd. Ik zal het mogelijk maken om innovatieve concepten op maat van specifieke gebouwen te valoriseren.

3.2.2. De EPB-regelgeving vervolmaken

Stand van zaken 2015

Het VEA zal eind 2015 de vierde evaluatienota van de EPB-regelgeving opleveren. Zowel de EPB-eisen en de berekeningsmethode, als de procedures en de administratieve lasten worden hierin geëvalueerd. De evaluatie van de EPB-eisen zal enerzijds focussen op het onderzoek van het kostenoptimum (zie 3.2.1) en anderzijds op een aanpassing van het eisenpakket. In opdracht van de Vlaamse Regering liet het VEA, in nauw overleg met de sector, een nieuwe parameter voor de gebouwschil met eiseniveau en aanscherpingspad uitwerken. Op vlak van de berekeningsmethode wordt een tweede reeks aanpassingsvoorstellen van het EPB-consortium verwerkt. Verder zal in de evaluatienota de focus liggen op administratieve vereenvoudigingen die mogelijk zullen worden door een koppeling van de EPB-processen met de digitale bouwvergunning.

Het ontwerp van wijzigingsbesluit betreffende de invoering van een E-peileis voor alle niet-residentiële gebouwen (handel, horeca, sport, gezondheidszorg, ...) vanaf 1 januari 2017, en het optimaliseren van het kader rond externe warmtelevering in EPB, werd op 10 juli 2015 door de Vlaamse Regering principieel goedgekeurd. De implementatie van de nieuwe methodiek voor niet-residentiële gebouwen in de EPB-software is opgestart.

Ik zette in 2015 verder in op het ontwikkelen van kwaliteitskaders voor de bouwsector. Sinds 1 januari 2015 mogen voor het bepalen van het E-peil enkel nog luchtdichtheidstesten worden meegerekend die werden uitgevoerd overeenkom-

stig de overeengekomen technische specificaties (STS). De STS voor ventilatievoorzieningen in residentiële gebouwen werd in juli 2015 gepubliceerd. De link met de EPB-regelgeving is geregeld via een ministerieel besluit dat vanaf 1 januari 2016 in voege zal treden.

De gewijzigde erkenningsregeling voor verslaggevers is operationeel. Halfweg 2015 waren 2 opleidingsinstellingen erkend voor het geven van de basisopleiding tot verslaggever en 7 andere instellingen hadden een aanvraag tot erkenning ingediend. Het eerste centraal examen is doorgegaan in september. Ook het inrichten van permanente vorming komt goed op gang. Halfweg 2015 waren 6 instellingen erkend voor het geven van permanente vorming en 3 andere instellingen hadden een erkenningsaanvraag ingediend. Ik leg eind 2015 de duur en inhoud van de verplichte permanente vorming in 2016 vast.

Het VEA heeft in samenwerking met de onderwijsadministratie de beroepskwalificatie voor verslaggevers ontwikkeld om een beter beeld te krijgen van de noodzakelijke competenties om het werk van verslaggever goed en professioneel uit te kunnen voeren.

Planning 2016

De EPB-evaluatie die tegen eind 2015 wordt gefinaliseerd, zal begin 2016 resulteren in een ontwerp van wijzigingsdecreet en een ontwerp van wijzigingsbesluit.

Daarnaast zal ik het kader operationaliseren om externe warmte, en gefaseerde vergroening van externe warmtenetten, beter te valoriseren in de E-peil berekening.

De implementatie van een E-peileis voor alle niet-residentiële gebouwen wordt verder voorbereid met onder andere de release van de aangepaste software, het aanpassen van de formulieren, het vastleggen van de methode voor het indelen van een niet-residentiële gebouw, communicatie en het opstellen van lespakketten.

Begin 2016 zal duidelijk zijn welke verslaggevers de vereiste permanente vorming in 2015 niet volgden. Enkel de verslaggevers die voldoen aan alle erkenningsvoorwaarden en op de hoogte zijn van de laatste ontwikkelingen, kunnen op een voldoende wijze bijdragen aan het afleveren van kwalitatieve EPB verslagen. Ik laat het VEA de kwaliteit van de opleidingen en de permanente vormingen opvolgen.

Ik zet in op een risicogebaseerd toezicht op het naleven van de EPB-procedures en intelligente processen om fraude en zware kwaliteitsproblemen in de EPB-aangiftes op te sporen.

3.3. Het stimuleren van energie-efficiëntie in ondernemingen

3.3.1. *Energiebeleidsovereenkomsten energie-intensieve industrie implementeren*

Stand van zaken 2015

De energiebeleidsovereenkomsten (EBO's) zijn, aansluitend op het aflopen van het benchmarking- en het auditconvenant, op 1 januari 2015 in werking getreden. De EBO's lopen tot 31 december 2020. Halfweg 2015 waren er 337 vestigingen toegetreden. Dit zorgt voor een zeer hoog toetredingspercentage. Samen vertegenwoordigen deze vestigingen 85% van het industriële energieverbruik.

Sinds 1 januari 2015 genieten de bedrijven niet meer van de accijnsvrijstelling en betalen ze het volledige tarief. Momenteel is de uitwerking van een alternatieve evenwaardige compensatie nog steeds lopende. Er bestaat op federaal niveau al

een principieel akkoord rond het verlagen van de aardgasaccijnzen tot het Europees minimum voor de EBO-bedrijven. Dit is goed voor ongeveer de helft van een evenwaardige compensatie. Voor de andere helft zouden maatregelen genomen moeten worden op het niveau van de federale bijdrage op aardgas. Echter tot op heden is er geen actie ondernomen.

Planning 2016

De historiek leert dat er via de EBO gemiddeld een jaarlijkse energieefficiëntieverbetering gerealiseerd wordt van 1% op 85% van het industrieel verbruik. Deze energiebeleidsovereenkomsten zijn dus een krachtig instrument voor de Vlaamse regering om haar EE-doelstelling te behalen. Het is daarom belangrijk dat de evenwaardige compensatie gerealiseerd wordt. Meer duidelijkheid omtrent de inhoud van de energieplannen van de eerste ronde valt te verwachten tegen eind 2016/begin 2017.

3.3.2. Verplichte energieaudits voor grote ondernemingen implementeren

Stand van zaken 2015

Artikel 8 van de richtlijn energie-efficiëntie verplicht de lidstaten om grote ondernemingen tegen uiterlijk 1 december 2015 een verplichte energieaudit te laten opmaken en deze om de vier jaar te actualiseren. De verplichting beperkt zich tot de opmaak van de energieaudit. De webapplicatie die toelaat om de resultaten van de energieaudits op gestructureerde manier te verzamelen, werd gelanceerd op 13 juli 2015.

Planning 2016

Het VEA zal in de loop van 2016 de naleving van de verplichting evalueren.

3.3.3. Het ontwikkelen van een benchmarktool voor KMO's

Stand van zaken 2015

Nadat het concept van de benchmarktool voor KMO's was uitgewerkt, werd gezocht naar een sector die wilde meewerken aan een pilootproject. Belangrijk hierbij was dat er een samenwerking kon worden bewerkstelligd met een sector waarvoor ook een goede dataset verzameld kon worden om een eerste benchmark op te stellen. Hiervoor werd contact opgenomen met Unizo en Agoria. Het bleek echter niet mogelijk om tot een goede dataset te komen en een voldoende kwalitatieve benchmark op te zetten. In juli 2015 werd beslist de voorbereidingen in verband met dit projectidee tijdelijk op te schorten.

Om de uitvoering van de gedetecteerde energiebesparende investeringen, in het bijzonder bij KMO's, te faciliteren, heeft de Vlaamse Regering beslist door PMV de haalbaarheid van de oprichting van een ESCO-fonds te laten onderzoeken. Dit ESCO-fonds zou de kredietverstrekking van de ESCO-projecten kunnen overnemen. Het ESCO-fonds moet opereren met een lichte structuur en binnen een ESR-neutraal kader. Investeringen die ESR-neutraal zijn, hebben betrekking op overheidsinvesteringen zonder een impact op het begrotingsresultaat en de overheidsschuld van de betrokken overheid. De uitgaven, inclusief beheerskosten, moeten worden gedragen door eigen ontvangsten. Eind 2015 zal PMV haar uitgewerkt voorstel voor een ESCO-fonds voorleggen.

Planning 2016

In 2016 zouden pilootprojecten in het kader van het ESCO-fonds kunnen worden opgestart. PMV zal een voorstel van ESCO fonds doen, dit voorstel zal tevens voorgelegd worden aan de Vlaamse Regering.

3.4. Het versterken van een gunstig investeringsklimaat voor hernieuwbare energieproductie

3.4.1. *Het actieplan hernieuwbare energie 2020 uitvoeren*

Stand van zaken 2015

De federale overheid en de gewesten hebben nog geen akkoord bereikt over de verdeling van de Belgische 2020-doelstelling van 13% hernieuwbare energie. Voorlopig gaat de Vlaamse Regering uit van de indicatieve hernieuwbare energiedoelstelling van 10,5% in 2020. Om die voorlopige Vlaamse hernieuwbare energiedoelstelling te halen, moeten het aandeel groene stroom en het aandeel groene warmte nog sterk verhogen en moet ook de energie-efficiëntie nog sterk verbeteren. Hiervoor worden verschillende initiatieven uitgewerkt.

Op 20 maart 2015 hechtte de Vlaamse Regering haar goedkeuring aan de conceptnota Fast Lane. In dat kader wordt het technisch en maatschappelijk aanvaardbaar potentieel in Vlaanderen nauwkeuriger in kaart gebracht. Voor diverse ambitieniveaus voor het inplanten van windturbines op land worden de consequenties op diverse vlakken onderzocht. Daarnaast wordt de mogelijkheid van inplanting van windturbines via tendering onderzocht. Twee transversale werkgroepen binnen de Vlaamse overheid werken het concept van de Fast Lane verder uit: een planningswerkgroep en een juridische werkgroep. De planningswerkgroep onderzoekt voor diverse ambitieniveaus op welke locaties hiervoor bijkomende windturbines kunnen ingeplant worden en in welke mate bepaalde randvoorwaarden dan nog gerespecteerd worden. De juridische werkgroep onderzoekt hoe de plaatsing van windturbines juridisch gefaciliteerd kan worden. Daarbij worden ook de opportuniteiten van en de mogelijkheden tot tendering van windenergie voor bepaalde zones onderzocht.

Ik heb het VEA opdracht gegeven een draaiboek voor het realiseren van draagvlak en participatie bij windenergieprojecten te laten opmaken. Een draaiboek moet ervoor zorgen dat initiatiefnemers de lokale gemeenschap zo vroeg mogelijk en tijdens verschillende fasen bij het project betrekken, zodat een gedragen project tot stand komt. Het draaiboek zal voor initiatiefnemers een hulpmiddel zijn om inspanningen te leveren om het lokaal draagvlak te versterken. De opdracht is halfweg 2015 aanbesteed en zal begin 2016 worden opgeleverd.

Voortbouwend daarop en parallel hieraan heb ik een proces op gang gezet om te komen tot een vrijwillige engagementverklaring over draagvlak en participatie voor windenergie op land door de Vlaamse WindEnergie Associatie, mede ondertekend door de natuur- en milieuorganisaties.

De zonne-energiesector wil ik een duw in de rug geven o.a. door een charter voor groepsaankopen van zonnepanelen. Met dit charter beoog ik een verdere verlaging van de investeringskosten, gekoppeld aan een goede service, en een ondersteuning van de lokale werkgelegenheid. Verder zal ook een zonnekaart uitgewerkt worden met een tool die aangeeft of een bepaald dak een goede ligging heeft voor het plaatsen van zonnepanelen.

Ook worden de mogelijkheden bekeken van het gebruik van de coördinatiemechanismen die Europa voorziet voor het realiseren van de verwachte Vlaamse hernieuwbare energiedoelstelling. Hiervoor worden door LNE de nodige contacten gelegd met de EU-landen die een overschot aan hernieuwbare energie zullen hebben in 2020.

Planning 2016

De resultaten van het project Fast Lane voor windenergie zullen in de loop van 2016 worden geëvalueerd. Het draaiboek voor het realiseren van draagvlak en participatie bij windenergieprojecten zal vanaf 2016 kunnen worden uitgetest op concrete projecten.

Verder zal bekeken worden hoe de steun beter afgestemd kan worden op de reële noden aan ondersteuning, in het bijzonder voor windenergie en biogas, maar ook voor innovatieve projecten, met het oog op een optimale en kostenefficiënte benutting van het aanwezige potentieel. De technologieën voor hernieuwbare energie gaan met rasse schreden vooruit. Er wordt dan ook gewerkt aan een snelle en voorspelbare integratie van de hernieuwbare energiespelers in de markt.

Ook worden nog de mogelijkheden bekeken om het zonne-energiepotentieel verder aan te boren, o.a. via de ontwikkeling van grote zonnedaken op bv. sporthallen, e.d.

3.4.2. Het groenestroomcertificatensysteem bijsturen en het certificatenoverschot wegwerken

Stand van zaken 2015

In 2015 werden de certificaten systemen op verschillende punten bijgestuurd.

Met het oog op het wegwerken van de certificatenoverschotten heeft de Vlaamse regering op 17 juli 2015 haar definitieve goedkeuring gehecht aan een ontwerp van wijzigingsdecreet houdende diverse bepalingen inzake energie. Dit wijzigingsdecreet voorziet onder meer in een schrapping van de totale bandingcoëfficiënt (B_{tot}) voor de bepaling van het aantal in te leveren groenestroomcertificaten, de verhoging van het groene stroomquotum voor 2016 en een aanpassing van de vrijstellingen voor energie-intensieve bedrijven. Door de schrapping van B_{tot} wordt het aantal voor te leggen certificaten verhoogd én meer voorspelbaar. Het groenestroomquotum voor de inleverronde van 31 maart 2017 wordt bovendien verhoogd naar 23%. Om de impact van de quotumverhoging op energie-intensieve verbruikers te beperken, worden de vrijstellingen verhoogd. Verder zijn in dit ontwerp van wijzigingsdecreet bepalingen opgenomen die de steunberekening optimaliseren.

De steun voor nieuwe kleinschalige PV-installaties (onder 10 kW_e) werd geschrapt met het besluit van de Vlaamse Regering van 29 mei 2015. Publicatie in het Belgisch Staatsblad volgde op 4 juni 2015, waardoor nieuwe zonnepanelen die gekeurd worden op 14 juni 2015 of later niet meer in aanmerking kunnen komen voor groenestroomcertificaten.

Bovendien voorzag dit wijzigingsbesluit van 29 mei 2015 dat de periodieke herberekening van het ondersteuningsniveau voor zonne-energie – zoals bij de andere projectcategorieën – in plaats van voorheen halfjaarlijks nu jaarlijks zal gebeuren, hetgeen zal bijdragen tot een stabiel investeringsklimaat. De indicatieve onrendabele-top-berekeningen voor toekomstige jaren worden eveneens geschrapt. Deze hadden maar een beperkte toegevoegde waarde en zorgden eerder voor verwarring binnen de sector. Ook wordt een technische aanpassing doorgevoerd die het mogelijk moet maken maximale bandingfactoren te differentiëren.

Met het wijzigingsbesluit van 29 mei 2015 heeft de Vlaamse Regering ook definitief haar goedkeuring gegeven aan de toevoeging van een nieuwe projectcategorie die voor certificatensteun in aanmerking komt, met name voor kwalitatieve WKK's op basis van een interne verbrandingsmotor met een bruto nominaal elektrisch vermogen groter dan 5 MW (tot 10 MW).

Daarnaast verbeterde en vereenvoudigde het wijzigingsbesluit van 10 juli 2015 ook de ondersteuningsmechanismen. De aanpassingen hebben onder meer betrekking op de berekeningsmethodiek voor de onrendabele top, het herkeuringssysteem bij installaties waar de metingen uitgevoerd worden door de netbeheerder of de transmissienetbeheerder, een verplichte data-overdracht voor installaties met een startdatum voor 2013, en een vervalttermijn voor het indienen van de gegevens die noodzakelijk zijn voor de berekening van de definitieve projectspecifieke onrendabele top.

Het ministerieel besluit houdende actualisatie van de huidige bandingfactoren en vastlegging van de bandingfactoren van groenestroomcertificaten voor groenestroomprojecten die gebruik maken van zonne-energie met een startdatum vanaf 1 juli 2015 werd op 25 juni 2015 gepubliceerd. Dit ministerieel besluit bevat de bandingfactoren voor PV-installaties boven 10 kWpiek en onder 750 kWpiek met een startdatum vanaf 1 juli 2015 en actualiseert het steunniveau voor lopende projecten, op basis van de actuele elektriciteitsprijzen.

Het VEA publiceerde op 1 juni 2015 een nieuw ontwerprapport met de berekeningen van de onrendabele toppen voor projecten met een startdatum vanaf 1 januari 2016. Op 13 juli 2015 werd het rapportonderdeel dat betrekking heeft op de evaluatie van het quotumpad, de marktanalyse en de subdoelstellingen aan de stakeholders voorgelegd.

Planning 2016

Er zal verder worden gewerkt aan de oplossing van de certificatenoverschotten met het oog op de oplossing van de overschotten tegen 2021. Voor de aanpak van de overschotten zelf wordt de bestaande heffing per aansluitingspunt aangepast. De doorrekening van de certificatenkosten wordt zo goedkoper, eenvoudiger, stabiel en transparanter. De schuldenberg zal zo op een voor iedereen zo goedkoop mogelijke manier worden doorgerekend, ook omdat op de heffing geen BTW verschuldigd is. Op die manier wordt de druk op de factuur ook verminderd. Deze heffing per afnamepunt voor elektriciteit zal sociale correcties bevatten voor kwetsbare gezinnen.

Bijkomende verbeteringen, vereenvoudigingen en efficiëntieverbeteringen van de certificaten systemen worden nader onderzocht en voorbereid. Die hebben onder meer betrekking op de aanpassing van de complexe en tijdsroevende verlengingsregelingen voor installaties met een startdatum voor 2013 die het einde van hun tienjarige steunperiode hebben bereikt, de introductie van een maximaal ondersteuningsvolume dat voldoende gedifferentieerd is en de verhoging van de transparantie van de doorrekening van certificatenkosten. In dit kader zijn aanpassingen van het Energiedecreet en –besluit nodig.

Het VEA zal in 2016 nieuwe berekeningen voor de onrendabele toppen uitvoeren, gekoppeld aan een evaluatie van het quotumpad en de subdoelstellingen. In het marktanalyserapport zal een eerste evaluatie worden gemaakt van de impact van de wijzigingen in het regelgevend kader die in 2015 werden goedgekeurd.

3.4.3. Het versterken van een gunstig investeringsklimaat voor groenewarmteproductie

Stand van zaken 2015

Op 17 juli 2015 werd het wijzigingsbesluit wat betreft de steunregelingen voor nuttige groene warmte, de injectie van biomethaan, restwarmte en diepe geothermie definitief goedgekeurd door de Vlaamse Regering. Het wijzigingsbesluit trekt de steun voor groene warmte open naar projecten voor groene warmte uit diepe geothermie. Bovendien worden warmtenetten, aangesloten aan een instal-

latie voor de productie van groene warmte of voor de benutting van restwarmte, ondersteund zodra het warmtenet gevoed wordt met minstens 50% hernieuwbare energiebronnen of 50% restwarmte. Bij de aanpassing van de call wordt nu ook de productie van biomethaan voor de toepassing als brandstof ondersteund. Aansluitend wordt in oktober een nieuwe call voor een totaal steunbudget van 10,2 miljoen euro gelanceerd. Vanaf 2015 worden de calls gefinancierd vanuit het Energiefonds.

Planning 2016

In 2016 worden opnieuw twee calls georganiseerd.

Ik wil ook bijkomende maatregelen uitwerken om het achterblijvende potentieel voor groene warmte uit (kleinschalige) biomassa en uit omgevingswarmte te ontwikkelen. Daarbij zullen o.a. maatregelen onderzocht worden om het kennisniveau van initiatiefnemers en exploitanten te verhogen en om de bevoorrading met kwalitatieve biomassa te faciliteren en te garanderen.

Wat geothermie betreft, worden de eerste Vlaamse projecten momenteel op de sporen gezet. Voor volgende projecten wil ik onderzoeken hoe we het investeringsrisico met betrekking tot diepe boringen verder kunnen beperken. In Nederland en Frankrijk bestaan publieke of private garantiesystemen die exploratierisico's en/of technische boorrisico's van ondiepe en diepe geothermieprojecten verminderen. Ik zal laten onderzoeken of er nood is aan zo'n systeem en volgens welke modaliteiten dit zou kunnen bijdragen tot een versnelde realisatie van diepe geothermieprojecten. Tot slot zal ik laten onderzoeken in hoeverre initiatiefnemers van geothermieprojecten met vragen over financiële ondersteuning gezamenlijk kunnen ontvangen worden, bijvoorbeeld door een commissie, met als doel een maximaal aantal goede projecten te realiseren. Zo een commissie zou initiatiefnemers actief kunnen bijstaan met vragen over het vereiste vergunningstraject alsook steunaanvragen zo efficiënt mogelijk verdelen over de Vlaamse steunmechanismen (call, strategische ecologiesteun, ecologiepremie).

3.4.4. Het uitwerken en uitvoeren van een actieplan clean power for transport

Stand van zaken 2015

De Vlaamse Regering keurde op 18 september 2015 een Conceptnota (VR 2015 1809 DOC.0959/TER) goed die de principes, de doelstellingen, de maatregelen en het verdere proces met betrekking tot het Vlaamse beleid inzake 'Clean Power for Transport' (elektriciteit, CNG, LNG en waterstof) en de uitwerking van een definitief Vlaams actieplan vastlegt voor de omzetting van de Europese richtlijn 2014/94/EU.

Het tot nu door Vlaanderen gevoerde beleid op dit vlak (VR20150505MED0289.1-2) werd geëvalueerd. Op basis van deze evaluatie werden knelpunten geïnventariseerd voor de grootschalige ontplooiing van schone transportbrandstoffen. Een actieplan reikt hiervoor oplossingen aan.

Op basis van stakeholderoverleg en onderzoekswerk worden waar mogelijk duidelijke doelstellingen naar voor geschoven, die zorgen voor een straatbeeld met een groter aandeel Clean Power- voertuigen (CP-voertuigen) en die een eerste stap zijn naar een volwaardige markt van CP-voertuigen en bijhorende infrastructuur.

Daarnaast worden ook maatregelen onderzocht om het aandeel CP-voertuigen een boost te geven. De belangrijkste maatregelen beogen een stimulering van de CP-markt en de snelle uitbouw van de benodigde infrastructuur. Om hierin vooruit te gaan en een significante uitrol op gang te krijgen, zijn op dat vlak actieve

stimulansen nodig o.m. door een vergroening van de fiscaliteit. De acties zijn er dan ook op gericht om de vastgestelde drempels weg te nemen. Omdat 'clean power for transport' bij uitstek een transversaal thema is met een brede waaier aan betrokkenen is het eveneens belangrijk om het overleg en de uitvoering goed te organiseren en de nodige terugkoppelingen/rapporteringen te voorzien. Tot slot wordt een maatschappelijke transitie geïnitieerd, waarin de consument een belangrijke rol te vervullen heeft. Duidelijke informatie, visibiliteit en gebruiksgemak staan daarbij centraal. Communicatie is bijgevolg ook een belangrijk luik. Bij de verdere uitwerking van het beleid en bij de uitvoering van het actieplan is er oog voor eenieder's rol en voor samenwerking (overheden, bedrijven, consumenten, ...). Een opportuniteit doet zich voor met betrekking tot nichevloten, waaronder die van de diverse overheden in Vlaanderen.

Parallel werd ook overleg gevoerd op Belgisch, Benelux en Europees niveau om ervoor te zorgen dat de Vlaamse doelstellingen en maatregelen inzake schone transportbrandstoffen zoveel mogelijk zijn afgestemd op de ruimere geografische context.

Planning 2016

Na goedkeuring van het actieplan zullen de verschillende werkpakketten worden geïmplementeerd en uitgevoerd. De uitvoering van het actieplan zal worden gemonitord. Vanaf 2016 wordt een gemoduleerde premie toegekend die een stuk tegemoet komt aan de hogere aankooprijks van elektrische voertuigen en waterstofwagens. Deze premie bedraagt in 2016 maximaal 5000 euro.

Het Vlaamse actieplan zal, samen met dat van de andere gewesten en het begeleidende beleid vanwege de federale overheid worden ingebracht in een nationaal Belgisch actieplan dat, zoals de Europese Richtlijn voorziet, aan de Europese Commissie zal worden bezorgd.

3.5. Het versterken van een gunstig investeringsklimaat voor WKK en warmtenetten

3.5.1. Verdere ondersteuning van kwalitatieve WKK en warmtenetten

Stand van zaken 2015

De warmtekaart voor Vlaanderen zal eind 2015 worden opgeleverd. Deze kaart toont via een GIS-toepassing de warmtevraagpunten en het warmteaanbod. Het warmte-aanbod omvat bijvoorbeeld restwarmte die vrijkomt bij elektriciteitsproductie, afvalverbranding of andere industriële processen. Op basis van de kaart werd ook een globale kosten-baten-analyse uitgevoerd, zodat initiatiefnemers kunnen nagaan waar het interessant is om een warmtenet aan te leggen en/of (micro) WKK-projecten te installeren. De warmtekaart voor Vlaanderen zal hopelijk ook een aanzet geven voor het vertalen en concreter maken van deze kaart op lokaal niveau.

Ook een code met goede praktijken zal opgesteld worden ter ondersteuning van initiatiefnemers en andere stakeholders van warmteprojecten.

VLAREM voorzag reeds dat bij de vergunningsaanvraag voor een nieuwe grote elektriciteitscentrale, WKK of warmteproductie, moest nagegaan worden welke energie-efficiënte opties haalbaar zijn. Indien de opbrengst groter is dan de kosten, moeten deze energie-efficiënte opties genomen worden (uitvoering als WKK, warmtelevering aan warmtenet, aansluiting op warmtenet). Halfweg 2015 legde een ministerieel besluit meer gedetailleerd vast hoe deze individuele kosten-baten-analyse moet worden uitgevoerd.

Planning 2016

De resultaten van de globale kosten-baten-analyse zullen verder bekendgemaakt worden om de ontwikkeling van nieuwe WKK-projecten en warmtenetten te faciliteren.

Wanneer grootschalige nieuwe energie-installaties worden gepland, zullen de ingediende individuele kosten-baten-analyses door het VEA worden beoordeeld.

3.5.2. Beleidskader voor warmtenetten uitwerken**Stand van zaken 2015**

Het beleidsplatform warmtenetten en de subwerkgroepen overlegden in de loop van 2015 regelmatig rond de uitwerking van een beleidskader voor warmtenetten. Begin 2015 werden de stakeholders bevraagd over de prioritaire thema's voor dergelijk beleidskader. In de praktijk blijken de huidige warmtenetten immers zeer divers ontwikkeld. De stakeholders gaven aan dat voor enkele elementen van zo'n beleidskader (bijvoorbeeld inzake tarieven, gedeeltelijk ook marktrollen) bestaande en nieuwe projecten voldoende bewegingsruimte moeten behouden, en dat beter nog geen strikte regels worden opgelegd. Een aantal andere thema's werden wel naar voor geschoven voor een regelgevend kader op korte termijn: een regeling voor sociale warmtetarieven (federale bevoegdheid), voor sociale openbaredienstverplichtingen (vb. regeling voor betalingsproblemen), voor de verrekening van warmtelevering in de EPB, voor de aanpak van gefaseerd uitgebouwde warmtenetten in EPB, en voor het faciliteren van de aanleg van warmtenetten op openbaar domein. Rond deze thema's werden in 2015 een vijftal subwerkgroepen bijeengebracht. De voornaamste bevinden uit deze werkgroepen worden in het najaar gebundeld in een nota. Hierin zal aangegeven worden welke aspecten al dan niet geregeld zullen worden vanuit het Vlaamse beleidskader, of via andere – eerder informele – kanalen. Tegen eind 2015 verwacht ik concrete regelgevingsvoorstellen.

Planning 2016

De regelgevingsvoorstellen zullen in de loop van 2016 verder uitgewerkt en geïmplementeerd worden.

3.6. Het versterken van het sociaal energiebeleid**Stand van zaken 2015**

Tegen eind 2015 bereid ik via een participatief proces met alle belanghebbenden een actieplan tegen energiearmoede voor. Dat zal enerzijds aandacht besteden aan het behoud en de optimalisatie van de huidige al uitgebreide bescherming tegen afsluiting van de energielevering. Anderzijds zal dit actieplan sterk inzetten op een structurele verlaging van het energieverbruik in de woningen van kwetsbare gezinnen. Minstens voor de in het Regeerakkoord en de Beleidsnota Energie al voorziene uitbouw van sociale energie-efficiëntieprogramma's, zullen in het actieplan concrete voorstellen worden opgenomen.

De lopende evaluatie van de energiescans heeft als doel de optimale manier te vinden om de meest kwetsbare gezinnen te bereiken en hen met gerichte ondersteuning en begeleiding op maat op weg te helpen naar een energiezuinigere woning. Ik garandeer hierbij de volledige tewerkstelling in de sector van de sociale economie ten opzichte van het niveau van eind 2014 (255 koppen). Deze plannen werden ook opgenomen in het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding

2015-2019 (VAPA) dat de Vlaamse Regering in juli goedkeurde en waarvoor een regelmatige opvolgingsrapportage wordt voorzien.

Planning 2016

Op basis van de aanbevelingen uit het actieplan tegen energiearmoede zal ik begin 2016 concrete voorstellen uitwerken en aan de Vlaamse Regering voorleggen voor maatregelen die, in lijn met de accenten en voornemens uit het Vlaams Regeerakkoord, een reële bijdrage leveren tot het vermijden van energiearmoede. Ik schat in dat vooral maatregelen die intensieve begeleiding combineren met een substantiële financiële steun hier een verschil kunnen maken.

Ik ga mensen in armoede informeren over de Vlaamse beschermingsmaatregelen tegen afsluiting, over de energie-efficiëntieprogramma's en over de voordelen van het veranderen van leverancier (bv. via de V-test). Verder zal ik minstens een armoedetoets toepassen op die dossiers waarop een armoedetoets moet toegepast worden volgens het VAPA. Ik zal de doelgroep ook inspraak geven in deze processen door een verticaal permanent armoedeoverleg te organiseren.

- 3.7. De organisatie en processen van de elektriciteits- en aardgasmarkt verbeteren en de drempels voor de concurrentie wegwerken

Stand van zaken 2015

Momenteel staan de energieleveranciers niet alleen in voor het innen en het doorstorten van de distributie- en de transportkosten, zij dragen hiervoor ook de administratieve kosten en het betalingsrisico. Waar dit op het moment van de invoering van het zogenaamde leveranciersmodel gerechtvaardigd leek, is o.a. door het incorporeren van belangrijke exogene kosten in het netbeheer-deel van de factuur, het model sindsdien uit balans geraakt. Energieleveranciers dragen hierdoor nu een veel groter betalingsrisico. De energieleveranciers zijn daarom sinds geruime tijd vragende partij om een recuperatiemechanisme met betrekking tot de oninbare netkosten in te voeren, alsook om een vergoeding te krijgen voor de administratieve en financiële kosten die met de inning van de nettarieven gepaard gaan. Dit moet hand in hand gaan met meer transparantie over de risico's in de inning.

Verder moeten de leveranciers op een correcte manier kunnen concurreren op vlak van energie. Het is dan ook te onderzoeken hoe de transparantie over doorrekening van de door de overheid opgelegde verplichtingen (o.a. groene stroom) voor de consument kan verbeteren.

Planning 2016

Ik wil voor energieleveranciers een regelgevend en efficiëntie-stimulerend initiatief uitwerken inzake de oninbare netkosten. Gelet op het feit dat de distributienetbeheerders vandaag geen kosten dragen voor het wanbetalingsrisico dat op de energieleveranciers rust, kunnen ze ook niet door de VREG worden beschouwd of behandeld binnen een tariefmethodologie. Verder wil ik het regelgevend kader aanpassen met het oog op een betere integratie van de kleinhandels- en de groothandelsmarkt. Ook afnemers en decentrale producenten moeten op een vlotte manier hun flexibiliteit kunnen vermarkten, zowel in een commerciële relatie met de bestaande marktpartijen (evenwichtsverantwoordelijken en leveranciers van energie) als onder de vorm van een ondersteunende dienst aan de transmissienetbeheerder en de distributienetbeheerders (al dan niet via tussenkomst van leveranciers van flexibiliteitsdiensten). De VREG gaat mij hierover een

advies bezorgen. Ik wil ook transparantie voor de consument over kosten in de doorrekening van groene stroom en WKKverplichtingen.

3.8. Maatregelen nemen om de energiekosten voor gezinnen en bedrijven te drukken

3.8.1. *Het afschaffen van de gratis kilowattuur*

Stand van zaken 2015

De in het Regeerakkoord opgenomen opheffing van de gratis kilowattuur zit, samen met een overgangsmaatregel m.b.t. het rechtzetten van facturen aangaande de corecte verrekening van de gratis kilowattuur, vervat in het ontwerp van wijzigingsdecreet dat op 17 juli 2015 door de Vlaamse Regering definitief werd goedgekeurd. Het Vlaams Parlement zal dit decreet in het najaar 2015 behandelen.

Planning 2016

De gratis kilowattuur zal worden opgeheven met ingang vanaf 1 januari 2016. Het zal vooral nodig zijn om de naleving van de overgangsmaatregelen op te volgen.

3.8.2. *Het evalueren van de verplichte investeringen in het aardgasdistributienet*

Stand van zaken 2015

De VREG heeft samen met de netbeheerders een analyse gemaakt van de haalbaarheid van de doelstellingen inzake aansluitbaarheid op het aardgasdistributienet en heeft een alternatief voorgesteld. In plaats van een aanbodgedreven model stelt de VREG voor om over te stappen op een vraaggedreven model. Daarbij wordt de aansluiting op het aardgasnet voor afnemers een recht en moet de distributienetbeheerder een bepaald deel van de kosten zelf financieren. Dat kan vermijden dat de kosten voor de aanleg van de gasnetten gevoelig stijgen.

Planning 2016

Ik zal dit alternatief van de VREG inpassen in het Energiedecreet en het Energiebesluit.

3.8.3. *Geleidelijke invoering van slimme meters voorbereiden*

Stand van zaken 2015

Voor de modaliteiten van de uitrol van slimme meters en de functionaliteiten ervan heeft de VREG een advies opgesteld (ADV-2015-03). De VREG suggereert daarin om een aantal zaken wettelijk vast te leggen zodat de aanbesteding van de meters en de bijhorende systemen, en de ontwikkeling van de diensten voor de netgebruikers kan starten.

Het VEA zal in het najaar een studie aanbesteden naar mogelijke scenario's voor de uitrol van de slimme meters in het Vlaamse Gewest. Deze studie zal de slimme-metersystemen in enkele Europese landen vergelijken, de kennis opgedaan in lokale demonstratieprojecten (bijvoorbeeld Linear) inventariseren en verschillende mogelijke scenario's voorstellen, de voor- en nadelen van deze scenario's voor een volledig op de distributienetbeheerders geënte oplossing aangeven en aanbevelingen voor het beleid formuleren.

Planning 2016

Op basis van de resultaten van het advies van de VREG en de studie van het VEA, zal ik onderzoeken welke concrete maatregelen inzake de invoering van slimme meters kunnen genomen worden en deze zullen voorgelegd worden aan de Vlaamse Regering.

*3.8.4. De preventie en detectie van de energiefraude***Stand van zaken 2015**

De Vlaamse Regering heeft midden juni de strijd tegen de energiefraude als een prioriteit naar voor geschoven in het kader van het strafrechtelijk vervolgingsbeleid en veiligheidsbeleid.

Op mijn vraag hebben Infrax en Eandis hun interne beheersmaatregelen inzake energiefraude geëvalueerd. Zij hebben een gemeenschappelijk voorstel met nieuwe mogelijke beheersmaatregelen aan mij overgemaakt. Concreet lijsten zij 10 nieuwe beheersmaatregelen op: inzake datamining, uitbreiding van de bevoegdheden van de netbeheerders, sensibilisering en opmaak van gedragscodes, uitwisseling van data, meldpunt uitbouwen, best practices uitwisselen, ...

Planning 2016

De gemeenschappelijke voorstellen van de netbeheerders zal ik gebruiken als input voor het actieplan tegen energiefraude dat ik in het najaar van 2015 wil lanceren. Een belangrijk onderdeel daarvan zal de creatie zijn van een decretaal kader inzake energiefraude, dat o.a. de netbeheerders de taak geeft om energiefraude aan te pakken, om een jaarlijks actieplan energiefraude op te maken en dat hen extra bevoegdheden geeft inzake de vaststelling van overtredingen en de recuperatie van onrechtmatig bekomen voordelen en gemaakte administratieve kosten. Inzake de administratieve en strafrechtelijke afhandeling van energiefraude zullen afspraken worden gemaakt met de VREG, de politiediensten en de parketten.

*3.8.5. De monitoring van de energieprijzen versterken in samenwerking met de federale overheid***Stand van zaken 2015**

De monitoring van de prijzen, de heffingen, e.a. moet zeer nauwgezet opgevolgd worden. Via de gegevens van de V-test volgt de VREG de evolutie op van de elektriciteits- en aardgasprijzen voor huishoudelijke en kleinzakelijke afnemers.

Planning 2016

De opvolging van de totale energiekosten zal ook een aandachtspunt zijn bij de ontwikkeling van het energiekennisplatform.

Concreet stel ik voor om jaarlijks, op basis van profielen, de energiekosten van de energie-intensieve bedrijven, van een welafgebakende groep Vlaamse ondernemingen te vergelijken met deze van Duitsland, Frankrijk en Nederland om zo een eventuele energiekostenkloof objectief te kunnen vaststellen. Ik zie hierbij verschillende deelopdrachten:

- Een benchmark uitvoeren op alle deelcomponenten van de factuur en de kostenkloof becijferen op de totaliteit van de kosten en dit voor zowel gas als elektriciteit.
- Een inventaris van maatregelen opstellen die door de regeringen in de vergeleken landen werden getroffen en die een impact hebben op de benchmark.
- Evalueren van de impact van de implementatie van eerder getroffen maatregelen of van voorgestelde maatregelen door de verschillende regeringen in België op de kost van elektriciteit en aardgas voor verbruikers in Vlaanderen.

Hierbij zal gestreefd worden naar maximale afstemming met de monitoring die de CREG uitvoert.

Vanuit deze knowhow zal ik de contouren van een energienorm opstellen.

3.9. Het beleidskader voor distributienettarieven uitwerken en implementeren

Stand van zaken 2015

Een decretaal kader voor de distributienettarieven werd uitgewerkt, met procedures en met algemene beleidsrichtlijnen die de VREG moet naleven bij de uitoefening van zijn tariefbevoegdheid. Dit verhoogt de rechtszekerheid, zowel voor de distributienetbeheerders als voor de gebruikers van de netten.

Planning 2016

Op basis van het nieuwe tarifaire kader kan de VREG een bijgestelde methodologie ontwikkelen die kan gebruikt worden in de volgende regulatoire periode, die start op 01/01/2017.

In deze regulatoire periode kan ook een transitie gebeuren naar een tariefsysteem met tariefdragers die beter de kost van de netbeheerder reflecteren. Dit houdt in dat de afgenomen en/of geïnjecteerde energie niet meer als enige tariefdrager op laagspanning wordt gehanteerd, maar dat de capaciteit van de aansluiting in belangrijke mate de vergoeding voor de distributienetbeheerder bepaalt. Voor deze ingrijpende verandering inzake tarificatie zal de VREG een publieke consultatie houden.

Vanaf 2016 zullen ook de historische saldi bij de distributienetbeheerders worden weggewerkt, hetgeen een tijdelijke impact zal hebben op de elektriciteits- en aardgasdistributietarieven.

3.10. Interne werking, communicatie en versterking Vlaamse energieadministratie

3.10.1. Data ontsluiten

Stand van zaken 2015

Het koppelen van gebouwgerelateerde gegevens aan elkaar via een digitale 'woningpas', werd bij het opstellen van het Renovatiepact aangewezen als een van de sleutelprojecten om het beleid betreffende energieprestaties van het bestaande woningpark verder uit te bouwen. Deze woningpas is opgevat als een uniek integraal elektronisch dossier van iedere woning. Dit dossier zal raadpleegbaar zijn door de woningeigenaar en de door hem hiertoe gemachtigden. Bij de verkoop van de woning krijgt bijvoorbeeld de (potentiële) nieuwe eigenaar toegang tot deze woningpas. De woningpas zal dienen om de evolutie van iedere woning naar de langetermijndoelstelling te kunnen opvolgen en om beleidsmatig de staat

van het woningenpark beter te kunnen opvolgen. Via de 'woningpas' zullen de bouwheer en eigenaar toegang kunnen krijgen tot de data die o.a. het VEA over zijn gebouw bijhoudt.

Met deze gebouwgerelateerde data worden gegevens over een gebouw bedoeld die tijdens zijn volledige levensduur op verschillende plaatsen en door verschillende overheidsinstanties worden bewaard. Zo kan o.a. gedacht worden aan de vergunning voor nieuwbouw of renovatie, maar ook allerlei attesten (elektriciteit, riolering, EPB, EPC, afkoppeling water, ...).

Een multisectoraal onderzoek is opgestart met het oog op de maximale integratie van alle data en vereenvoudiging van allerlei administratieve procedures om de administratieve lasten en de kosten voor de bouwheer en eigenaar/verkoper (en de overheid) tot een minimum te beperken. De resultaten van het multisectoraal onderzoek worden eind 2015 verwacht.

Op korte termijn startte VEA al het overleg met Ruimte Vlaanderen over het project rond de integratie van EPB-gegevens voor de bouwheer in het omgevingsloket. Bouwheren hebben nu geen toegang tot hun EPB-dossier.

Planning 2016

In 2016 zal voor bouwheren de integratie van EPB-gegevens in het omgevingsloket starten. Een eerste stap is het bepalen van de EPB-plicht voor een vergunning zodat de burger correct geïnformeerd wordt over het al dan niet moeten voldoen aan de EPB-eisen. De toegang van de burger/aangifteplichtige tot zijn eigen EPB-dossier (startverklaring, EPB-aangifte) en het sturen van verwittigingen, wordt voorbereid.

Het concept van de woningpas zal verder worden uitgewerkt.

Het VEA is samen met het Facilitair Bedrijf partner in het Terra-project van het Vlaams Energiebedrijf. Dit project beoogt een energiedatabank uit te bouwen die als doel heeft om alle energie-informatie over infrastructuur bij publieke entiteiten in Vlaanderen te bundelen in één netwerk van databronnen die op termijn voor iedereen toegankelijk zijn en betrouwbare en actuele data leveren. Deze databank kan dan als basis dienen voor rapportering, analyses en uiteindelijk actie om de energie-efficiëntie van deze infrastructuur te verbeteren. Deze data moeten ook ingepast worden in het energiekennisplatform.

Het Facilitair Bedrijf biedt de fundering van de databank, door het openstellen van de bestaande vastgoed-databank. Ruimte Vlaanderen en Wonen-Vlaanderen willen het ruime aanbod aan bebouwde onbebouwde percelen in Vlaanderen zoveel mogelijk activeren (Vlaams Codex RO, Vlaamse Wooncode, decreet Grond- en Pandenbeleid). Het Vlaams Energieagentschap stelt data uit de EPC- en EPB-databank ter beschikking. Agentschap voor Geografische Informatie helpt met de correcte CRAB-adressen en perceelplannen en dergelijke. Departement Informatie Vlaanderen ten slotte levert extra expertise rond databank en -verwerking aan. Verder wordt overlegd met Eandis en Infrax welke gegevens uit hun EAN-databanken kunnen geïntegreerd worden. Tenslotte wordt alle leverings- en facturatiegegevens van het VEB (als leverancier van energie) geïnjecteerd in de warehouse.

3.10.2. De processen digitaliseren en automatiseren

Stand van zaken 2015

Het VEA ontwikkelde in het kader van de implementatie van de EPB- en EPC-regelgevingen de voorbije 10 jaar verschillende afzonderlijke ICT-applicaties die elektronische gegevensuitwisseling met de energiedeskundigen en verslaggevers mogelijk maken en het dossierbeheer faciliteren. Recent kwamen hier een aantal

nieuwe, grote applicaties bij zoals de ExpertBase-databank voor groenestroom- en warmte-krachtcertificaten en de webapplicatie voor de verplichte energieaudit van grote onderneming. Om maximaal gebruik te maken van de nieuwe mogelijkheden op vlak van digitale gegevensuitwisseling, automatisering en koppeling van databanken en om zo een digitale sprong voorwaarts te maken, werkte het VEA haar ICT-strategie verder uit. Op basis van een SWOT-analyse van de huidige applicaties, werd een high-level architectuur voor het gewenste to be applicatielandschap en een meerjarenplan om de to be-situatie te bereiken, uitgewerkt.

De energieprestatiedatabank wordt continu verder uitgebouwd. Vanaf oktober 2015 kunnen, via een webservice, uit het omgevingsloket gegevens over de digitaal aangevraagde bouwvergunning worden binnengehaald. Daarnaast wordt de digitale uitwisseling met de gemeenten (alle aanvragen die nog analoog verlopen) uitgebreid met gegevens over de start en het einde van de werken.

De netbeheerders, VREG en VEA ontwikkelden tezamen een energiekennisplatform, een databank- en softwareplatform dat eind 2015 online gaat. Dit gezamenlijk platform zal in eerste instantie instaan voor de ondersteuning van drie 'unieke loketten':

- een 'uniek PV-loket' bij de netbeheerders: PV-eigenaars moeten zich vanaf dan aan dit loket melden voor zowel de aanmelding van de aansluiting van een nieuwe PV-installatie op het net, als de aanvraag tot toekenning van groenegroenestroomcertificaten en garanties van oorsprong hiervoor, het ingeven (voor kleine PV) en opvolgen van meetwaarden en de opvolging van de uitbetaling van de minimumsteun;
- een 'uniek expertiseloket' bij het VEA (ExpertBase): via dit loket zal de producent van een expertiseinstallatie zijn aanvraag kunnen indienen, evenals alle wijzigingen aan dit dossier, zijn installatiegegevens kunnen raadplegen, evenals zijn meetwaarden en de berekening van het aantal toe te kennen groenestroom- en warmte-krachtcertificaten, en garanties van oorsprong;
- een 'uniek handelsloket' (Certificaatbeheer) bij de VREG: via dit loket zullen rekeninghouders (traders in groenestroom- en warmte-krachtcertificaten, en garanties van oorsprong, certificaatgerechtigden) hun portefeuille kunnen bekijken en beheren; hier zullen zij transacties kunnen initiëren (verkoop, in en uitvoer garanties van oorsprong, inlevering certificaten voor quotumverplichting, inlevering garanties van oorsprong in kader van bewijs oorsprong van geleverde elektriciteit, ...).

Planning 2016

De applicaties voor het beheer van de EPB-dossiers worden aangepast om optimaal gebruik te maken van de gegevens over start en einde van de werken voor het geautomatiseerd opvolgen van het indienen van de startverklaring en de EPB-aangifte. In 2016 zal ook de analyse voor de herontwikkeling van de toepassing dossierbeheer-EPB worden opgestart.

Het VEA is partner van het project 'gebouwenregister' dat door AGIV werd ingediend en in het kader van het project Vlaanderen Radicaal Digitaal werd weerhouden voor subsidiëring. Het gebouwenregister zal de informatiehuishouding van de overheid optimaliseren en een efficiëntere doorstroming van gebouwgerelateerde informatie naar alle betrokken partijen garanderen. Het gebouwenregister wordt de authentieke gegevensbron voor basisinformatie met betrekking tot alle gebouwen gelegen in het Vlaamse Gewest en zal zodoende een noodzakelijke basis vormen om het potentieel te bereiken van processen zoals de energieprestatiedatabank en de woningpas.

Samen met de VREG wordt gewerkt aan een ruimer energiekennisplatform dat op termijn alle energierelateerde informatie integreert, bundelt en verspreidt. Dit platform zal starten met de informatie inzake decentrale energieproductie maar

later uitgebreid worden met gebouwgerelateerde energie-informatie, andere energieprojecten, etc.

3.10.3. De communicatie een versnelling hoger schakelen

Stand van zaken 2015

In het kader van het Renovatiepact wordt een doordachte gezamenlijke marketingstrategie op korte, middellange en lange termijn uitgewerkt. Deze marketingstrategie bevat als voornaamste elementen: een communicatieve roepnaam voor de langetermijnstelling; een gemeenschappelijke merkarchitectuur voor de werven van het Renovatiepact; werken aan een positieve boodschap; een pragmatische segmentatie van doelgroepen en maatwerk voor bijzondere doelgroepen; relevante communicatiekanalen en instrumenten afbakenen; sociale druk en gedragspsychologie innovatief en efficiënt inzetten; gemengde financieringstechnieken onderzoeken voor het vergroten van de communicatie-impact; de voorstellen van de andere werven evalueren op hun communiceerbaarheid.

Planning 2016

In 2016 wordt de communicatie over het Renovatiepact naar de doelgroepen opgestart. Belangrijk blijft het meersporenbeleid inzake woningrenovatie met focus op:

- de korte termijn: 'investeer nu in urgente energiebesparende investeringen';
- de middellange termijn: 'plan uw investeringsproject zorgvuldig, waarbij u nu al zoveel mogelijk rekening houdt met latere investeringen';
- de lange termijn: 'op lange termijn moet iedere woning bijdragen aan de langetermijndoelstelling van het Renovatiepact'.

In 2016 zal de focus liggen op het creëren van draagvlak voor de langetermijndoelstelling en het werven van voorlopers. De premies voor energiebesparende investeringen zullen in 2016 hervormd worden, o.a. om de doelstellingen van het Renovatiepact te ondersteunen. Inzake nieuwbouwprojecten ligt de focus op de aanscherping van de EPB-eisen vanaf 2016 met onder meer een strenger E-peil en 10 jaar EPB in 2016.

De energielening wordt in 2016 verder zeer actief gepromoot, waarbij de focus ligt op het ruime takenaanbod van de Energiehuizen.

Inzake prioritaire energiebesparende investeringen ligt de communicatiefocus op de na-isolatie van muren, zowel via de spouw, de binnenzijde als via de buitenzijde. Ook investeringen in hernieuwbare energie, zowel in nieuwbouw als bij bestaande woningen krijgen een hoge prioriteit.

Het concept van de regelluwe zones zal uitgewerkt worden zodat in bepaalde zones er reële testen kunnen gedaan worden zonder dat hiervoor zware administratieve procedures doorlopen moeten worden.

3.10.4. Krachtdadige energieadministratie

Stand van zaken 2015

Het VEA, de VREG en het departement LNE hebben hun kerntakenplan uitgewerkt. Zij voldoen elk afzonderlijk aan het globale kader dat bijdraagt tot een resultaats- en klantgerichte overheid, zoals opgenomen in de mededeling aan de Vlaamse Regering van 20 maart 2015 en de nota aan de Vlaamse Regering van 17 juli 2015.

Het VEA zet reeds maximaal in op dienstverlening via externen, in het bijzonder wat betreft het toekennen van energieprijzen via de netbeheerders, de EPB-verslaggeving, de energiedeskundigen voor woningen en publieke gebouwen en de energiedeskundigen voor bedrijven. Ook de organisatie van centrale examens voor energiedeskundigen en verslaggevers, certificatie van installateurs kleinschalige hernieuwbare energie en aanvaarding van energiedeskundigen voor bedrijven is al grotendeels of wordt in de mate van het mogelijke uitbesteed. De kerntaken van het VEA zijn hierdoor vooral beperkt tot evaluatie en bewaking van het globale kader en het toezicht op de correcte en efficiënte uitvoering van deelprocessen door externen. De Europese energierichtlijnen bevatten gedetailleerde bepalingen met verplicht uit te voeren taken inzake handhaving en inspectie door het VEA. De belangrijkste handhavingstaken hebben betrekking op de EPB- en EPC-regelgeving. De Europese richtlijn energieprestaties van gebouwen stelt bijvoorbeeld duidelijk dat er omvangrijke representatieve ad random steekproeven moeten gebeuren op de 120.000 à 130.000 EPB-aangiften en EPC's die jaarlijks worden ingediend. Het VEA kent geen vergunningen toe maar beheert wel een aantal erkenningsregelingen in uitvoering van Europese verplichtingen (no goldplating). Ook heeft VEA taken in het kader van de groenestroom- en warmte-kracht-certificatenregelingen, en het ondersteuningsmechanisme voor grote installaties voor groenewarmteproductie.

De taken van de VREG zijn hoofdzakelijk de taken die voortvloeien uit Europese regelgeving. In 2012-2013 is een kerntakendebat gevoerd over de activiteiten van de VREG. Dit heeft geleid tot de beslissing van de Vlaamse Regering tot overdracht van de activiteiten van de VREG inzake het beheer van de dossiers van de installaties die recht hebben op groenestroomcertificaten en warmtekrachtcertificaten. Enerzijds werd op 1 april 2014 het beheer van de zogenaamde "expertisedossiers" overgedragen aan het Vlaams Energieagentschap met de hiervoor ter beschikking zijnde middelen en personeelsleden. Anderzijds zal het beheer van de PV-dossiers (zonnepanelen) overgedragen worden aan de netbeheerders. Deze overdracht is momenteel nog lopende. De overdracht van de PV-dossiers zal maken dat de VREG twee personeelsleden (1,8 VTE) van niveau C intern kan herplaatsen, om andere afdelingen binnen de VREG die kerntaken uitvoeren en momenteel met een capaciteitstekort zitten, administratief te ondersteunen.

Het departement LNE stelde in zijn kerntakenplan voor om 41 productieprocessen (45,55 VTE) af te bouwen. De processen die het departement uitvoert in het kader van het energiebeleid behoren tot de kerntaken van de overheid en zullen versterkt worden: beleidscoördinatie en -monitoring, beleidsontwikkeling, vertegenwoordiging van de Vlaamse overheid binnen het interfederale energieoverleg (ENOVER) en op Europees en internationaal vlak, ondersteuning van het lokaal energiebeleid, afstemming met andere beleidsdomeinen en het bewaken van de link met het milieu- en klimaatbeleid.

Planning 2016

Vooraf omwille van verschillende nieuwe Europese richtlijnen die sinds het begin van deze eeuw werden uitgevaardigd (richtlijn energieprestaties van gebouwen, richtlijn hernieuwbare energie, richtlijn energie-efficiëntie), is het takenpakket van het VEA sterk toegenomen. Het personeelsbestand is niet mee kunnen evolueren met het takenpakket, zodat het agentschap momenteel kampt met een acuut capaciteitsprobleem om haar beleidsvoorbereidende en beleidsuitvoerende rol optimaal te kunnen opnemen. Een indicatie hiervan is dat het personeelsbestand van het VEA (momenteel 68 personeelsleden of 62 VTE) nog geen 2% van het totale personeelsbestand van het beleidsdomein LNE uitmaakt. De personeelsbesparingsdoelstelling die de Vlaamse overheid tegen het einde van deze legislatuur moet realiseren (-1950 personeelsleden) betekent voor het VEA een afbouw van het personeelsbestand tot 56 personeelsleden. Dit is voor het VEA een

quasi onmogelijke opdracht, mede gelet op de beperkte natuurlijke personeelsafvloeiingen tegen halfweg 2019 (-2 personeelsleden).

Het personeelsbestand van de VREG omvat 32 personen (30,1 VTE) of minder dan 1% van het totale personeelsbestand van het beleidsdomein LNE. De personeelsbesparingsdoelstelling verplicht de VREG ertoe het personeelsbestand af te bouwen tot 23 medewerkers, een afbouw van 9 mensen of 28% van het personeelsbestand. De voorgestelde afbouw van personeel binnen de VREG is echter niet haalbaar en niet in overeenstemming met de recente beslissing van de Vlaamse Regering tot toekenning van 6 extra personeelsleden en extra middelen aan de VREG naar aanleiding van de overdracht sinds 1 juli 2014 van de bevoegdheid over de distributienettarieven in het kader van de zesde staatsherforming.

Tengevolge van de opgelegde besparingsmaatregelen zal ook het personeelsbestand van het departement LNE verder moeten inkrimpen. Zoals gesteld in het kerntakenplan wenst het departement de inzet op de kerntaken m.b.t. energie te versterken. Dit betekent dat nieuwe door de Vlaamse Regering voorziene opdrachten zoals het coördineren van een beleid rond schone brandstoffen of het uitbouwen van een energievisie moeten worden uitgevoerd door een interne heroriëntatie van mensen, door nieuwe samenwerkingsvormen binnen de Vlaamse overheid en met stakeholders of door bepaalde (deel)taken uit te besteden, zonder evenwel aan de kernopdrachten van de overheid te raken.

Ik zal voor de geschetste problematiek een oplossing zoeken binnen de administraties die onder mijn bevoegdheden ressorteren en hiervoor samenwerken met administraties in aanverwante domeinen.

4. Linken met andere beleidsniveaus en beleidsvelden

Europese Unie en internationale instellingen

Terwijl 'energie' en de 'toegang tot energie' volledig ontbrak in de millenniumdoelstellingen, wordt het belang van energie volop benadrukt in de duurzame ontwikkelingsdoelen, die eind september in New York zijn overeengekomen en de feitelijke opvolger zijn van de millenniumdoelstellingen. Toegang tot betaalbare, betrouwbare, duurzame en nieuwe energiediensten voor iedereen vormt zelf een aparte doelstelling. Aandacht gaat hierbij vooral naar universele toegang, een redelijk aandeel hernieuwbare energie, energie-efficiëntie en onderzoek en technologie.

Via de ENOVER werkgroep EU werd input geleverd voor de conclusies van de Raad Energie over de verschillende dimensies van de 'Energie Unie' en voor de finale onderhandelingen tussen Raad en Europees Parlement over het ILUC-voorstel, waarover ondertussen een akkoord werd bereikt.

Een aantal verwachte initiatieven zullen door de Europese Commissie pas de volgende maanden worden gepubliceerd. Het gaat onder meer over de interne elektriciteitsmarkt (marktdesign, distributieniveau), de hervorming van het emissiehandelsstelsel, het nieuwe strategisch plan voor energietechnologie (SET-plan) en een strategie voor verwarming en koeling voor gebouwen en de industrie.

De eerste fase van de In Depth Review van België door het IEA (Internationaal Energieagentschap) is afgerond. Vlaanderen was vertegenwoordigd in de Renewable Energy Working Party (REWP) van het IEA en in IRENA (International Renewable Energy Agency). Contacten met IRENA rond REmap 2030 zijn lopende. Vlaanderen neemt ook 'implementing agreements' m.b.t. Vlaamse bevoegdheden van het IEA over van de federale overheid. Het eindrapport van het IEA In Depth Review wordt einde 2016 verwacht.

Federale overheid

De onderhandelingen om te komen tot een verdeling van de Belgische klimaat- en energie-inspanningen tot 2020 werden opgestart en zullen zo snel mogelijk worden afgerond. Met de federale collega en de collega's uit de andere gewesten werden de gesprekken opgestart om te komen tot een energiepact tussen alle overheden in België.

Lokaal energiebeleid

Het departement LNE stelt energiedata ter beschikking van de gemeenten die ze kunnen gebruiken bij het opstellen van duurzame energie actieplannen in het kader van het Burgemeesterconvenant. Om de gemeenten te ondersteunen bij de uitvoering van deze energieplannen werd een lerend netwerk inzake financiering opgezet.

Deze data worden verder up-to-date gehouden en de gebruiksvriendelijkheid wordt verbeterd. Het in kaart brengen van het hernieuwbare energie- en warmtepotentieel voor de gemeenten en steden bouwt verder op de nulmetingen die de Vlaamse overheid aan de lokale besturen aanbiedt en actualiseert in het kader van het Burgemeestersconvenant. Om gemeenten bijkomend te ondersteunen wordt een hernieuwbare energie-atlas met interactieve kaart opgesteld als hulpmiddel voor gemeentelijke overheden en burgers om inzicht te krijgen in de mogelijkheden voor hernieuwbare energie in de gemeente om de toepassing van hernieuwbare energie beter te realiseren. Gemeenten zullen ook worden ondersteund bij het opzetten en uitvoeren van de maatregelen uit hun lokale energieplannen.

Binnenlands bestuur

De Vlaamse Regering keurde een ontwerp van decreet goed dat stabiliteit garandeert voor gemeenten-aandeelhouders van distributienetbeheerders voor elektriciteit en gas en dat het mogelijk maakt de werkingsgebieden meer rationeel in te delen. De intergemeentelijke samenwerkingsverbanden kunnen worden verlengd tot 2019, wat de mogelijkheid tot harmonisatie oplevert. De Vlaamse Regering keurde op 17 juli een voorontwerp van decreet houdende de intergemeentelijke samenwerking goed dat privéaandeelhouders (uitgezonderd producenten of leveranciers van energie) toelaat 49% van het kapitaal van distributienetbeheerders te verwerven, zonder evenwel een controle, een blokkerende macht of een beslissende invloed te kunnen uitoefenen. De energieregelgeving zal hiermee in overeenstemming worden gebracht.

Omgeving en klimaat

Momenteel is 7,8 miljoen euro uit het Vlaams Klimaatfonds beschikbaar bij de Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen (VMSW) voor premies aan sociale huisvestingsmaatschappijen voor grondige energierenovatie.

In lijn met de beslissing van de Europese Raad over het 2030 Klimaat- en Energiepakket en de Energie Unie, wordt de voorbereiding van een gecoördineerd energie- en klimaatplan 2021-2030 opgestart waarin zal worden aangegeven welke bijdrage hernieuwbare energie en energie-efficiëntie zullen leveren bij het bereiken van de broeikasgasemissiereductiedoelstelling.

De Vlaamse Regering keurde op 17 juli 2015 een ontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 8 mei 2009 betreffende de diepe ondergrond, met het oog op het invoeren van een vergunningstelsel voor het opsporen en het winnen van aardwarmte in de diepe ondergrond, goed. De vergunningscriteria werden afgestemd op de prioriteiten van het energiebeleid. VITO en Energyville voeren geologische studies uit naar het potentieel van geothermie. Op 14 september jl. startte VITO een proefboring tot 4 km diepte op de Balmattsite in Mol.

De Vlaamse Regering keurde op 10 juli 2015 het beleidsactieplan biomassa-reststromen goed. Het actieplan wil het voorkomen, de selectieve inzameling en de recyclage van biomassa(rest)stromen verder stimuleren met het oog op kosten-, grondstof-/materiaal- en energiebesparingen. Specifiek wordt beschreven hoe het actieplan bijdraagt tot de realisatie van de hernieuwbare energiedoelstellingen in 2020. Bij terugwinning van energie uit biomassa (hout, ...) via verbranding wordt de nodige aandacht besteed aan de introductie van duurzaamheidscriteria. Met het oog op een efficiënter gebruik van biomassa zullen de mogelijkheden worden onderzocht om via 'quick wins' de afzet van groene warmte of restwarmte bij bestaande biomassacentrales te realiseren.

Op 13 maart 2015 heeft de Vlaamse Regering beslist een multisectoraal onderzoek op te starten met het oog op de maximale integratie en vereenvoudiging van allerlei attesten (elektriciteit, riolering, EPB, afkoppeling water, ...) om de administratieve lasten en de kosten voor de bouwheer (en de overheid) tot een minimum te beperken. Met dit onderzoek streven we naar de invoering van een attest dat tegelijk de correcte uitvoering van een recent afgeleverde vergunning voor nieuwbouw attesteert. De werkgroep die dit onderzoek moet uitvoeren, zal tegen het najaar van 2015 de resultaten voorstellen zodat begin 2016 het goedkeuringstraject van de nodige regelgevende teksten kan worden opgestart.

Bestuurszaken

Artikel 5 van de richtlijn energie-efficiëntie legt aan de lidstaten een renovatieverplichting op voor overheidsgebouwen. De Vlaamse Regering heeft hierover een nota goedgekeurd op 13 december 2013 betreffende het toepassingsgebied en een alternatieve benadering binnen de bepalingen van de richtlijn. De alternatieve benadering werd aangemeld bij de Europese Commissie op 23 december 2013. Alle entiteiten van de Vlaamse overheid zijn verplicht om jaarlijks voor 30 september de nodige gegevens aan de vastgoedbank aan te leveren met het oog op de jaarlijkse rapportering over de voortgang voor artikel 5 aan de Europese Commissie. In 2014 werden in 10 gebouwen die onder het toepassingsgebied van artikel 5 vallen, energiebesparende werkzaamheden uitgevoerd en beëindigd waarvoor besparingscijfers werden aangeleverd of konden worden berekend. De besparing behaald door investeringen met 2014 als einddatum van uitvoering bedraagt 23,8% van de doelstelling zoals die aangemeld werd bij de Europese Commissie. Indien de geplande werkzaamheden tijdig worden gerealiseerd, zal de in 2020 te behalen doelstelling worden gerealiseerd. In overleg met mijn collega Muyters en collega Homans zal een actieplan opgemaakt worden om de aanpak van energie-efficiëntie in overheidsgebouwen te versnellen.

Wonen

In overleg met mijn collega Homans bevoegd voor het woonbeleid zijn het strategisch beleidskader en de prioritaire hefboomacties voor het Renovatiepact uitgewerkt. Er zullen in dat kader bijkomende elementaire woningkwaliteitsnormen op het vlak van de minimale energetische prestaties van glas worden ontwikkeld met een realistisch tijdpad en hiervoor wordt ook een adequaat flankerend beleid uitgewerkt.

Financiën

Met de hervorming van de schenkingsrechten werd in 2015 een eerste initiatief genomen voor het inzetten van de fiscale instrumenten om investeringen in het verbeteren van de energieprestaties van ons gebouwenbestand op een gerichte manier te ondersteunen.

Economie

Bij het Agentschap Ondernemen loopt momenteel een project rond het faciliteren van ESCO's (energy service companies) voor KMO's. Dit project moet leiden tot een beleidsadvies dat de standaardisatie voor ESCO-projecten in KMO's faci-

teert. Er zal bekeken worden om de mogelijke opstart van het ESCO fonds samen te laten sporen met de realisatie van het ESCO project van AO.

De ondersteuning uit de calls groene warmte/restwarmte en de ondersteuning van strategische ecologiesteun (STRES) voor warmtenetten worden maximaal op elkaar afgestemd, waarbij de investeerder centraal staat.

In het kader van de samenwerking met Nederland over een strategie voor een toekomstgerichte chemie zullen energie-initiatieven worden uitgewerkt.

Het Europees fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO) voorziet een call – volgens prioriteitsas 3, met name koolstarme economie. De bedoeling hiervan in Vlaamse projecten te ondersteunen die als doel hebben faciliterend te zijn in de transitie naar een koolstofarme samenleving. Hierbij zal er nader bekeken worden of collectieve renovaties, bijvoorbeeld op wijkniveau, een significante bijdrage kunnen leveren. Er zal onderzocht worden of er accenten gelegd kunnen worden naar de vergroening van het voertuigenpark. Binnen het kader van Strategisch Actieplan Limburg in het Kwadraat (SALK) zal EFRO-doelstelling 2 "Naar een duurzame energievoorziening voor steden" verder worden uitgewerkt. De bedoeling hiervan is het ondersteunen en verspreiden van energietechnologie met het oog op kennisvalorisatie en/of vermarkting binnen de Geïntegreerde Territoriale Investerings (GTI) Limburg. Binnen Energyville kunnen opportuniteiten gekoppeld worden waardoor proefprojecten tussen het lokale bestuur en Energyville in Genk en omgeving kunnen leiden tot voorbeeldprojecten op wijkniveau waarbij kennisvalorisatie ook vermarkt kan worden.

Innovatie

Onderzoek en ontwikkeling spelen een belangrijke rol in de energietransitie naar energie-efficiëntie en hernieuwbare energie. Veelal stopt het innovatieproces in het beleid bij bewustmaking en bekendmaking. Demonstratieprojecten kunnen beschouwd worden als belangrijke instrumenten om de brug te maken van ontwikkeling naar implementatie met een economische valorisatie in Vlaanderen en mogelijks internationaal. In die optiek werd de regelgeving inzake onderzoek en ontwikkeling aangepast en de definitie van 'experimentele ontwikkeling' verruimd. Onder experimentele ontwikkeling vallen voortaan ook demonstraties, pilootontwikkeling, tests en validatie van nieuwe of verbeterde producten, procédés of diensten in omgevingen die representatief zijn voor het functioneren onder reële omstandigheden, met als hoofddoel verdere technische verbeteringen. Een mogelijke verlenging van het steuntraject wordt daarom onderzocht in het kader van de financieringskanalen voor O&O. Er dient onder meer gewaakt te worden over de budgettaire impact hiervan

Het beheer van MIP 3.0 (Milieu- en energietechnologie Innovatie Platform) werd in juli 2013 formeel toegekend aan een breed consortium geleid door de vzw i-Cleantech Vlaanderen. De kerntaak van MIP bestaat uit het realiseren van cleantechinnovatie door het samenbrengen en ondersteunen van bedrijven, onderzoekcentra, overheden en middenveldorganisaties. MIP zal op die manier bijdragen aan de transitie naar duurzaam energie-, materialen- en waterbeheer.

Het SET-Plan (Europees strategisch plan voor energietechnologie) is het referentiekader bij uitstek om onze Vlaamse expertise en knowhow inzake energietechnologie te positioneren en verder op te bouwen. Dit plan (communicatie begin september) zal nog meer de nadruk leggen op een versterkte samenwerking tussen Europese landen.

Onderwijs

In samenwerking met het beleidsveld Onderwijs zijn in 2015 beroepskwalificaties voor energiedeskundigen en verslaggevers ontwikkeld (zie 3.1.2 en 3.2.2).

5. Energiebegroting 2015-2016

Uitgaven

De energiebegroting is een combinatie van middelen uit de algemene begroting en het Energiefonds.

Gezien de veelheid aan uitdagingen voor het energiebeleid worden de uitgavenbudgetten van het beleidsveld Energie in 2016 verhoogd ten opzichte van 2015 (+ 30 miljoen euro).

De uitgaven van de energiebegroting zijn verdeeld over twee programma's LE (Energie) en LA (apparaatkredieten VEA) van het uitgavendecreet.

Het Energiefonds (onder programma LE) is een rollend begrotingsfonds met eigen inkomsten in de zin van artikel 12 van het Rekendecreet. Het bezit geen afzonderlijke rechtspersoonlijkheid. Vanaf 2015 wordt het Energiefonds ook ingezet ter financiering van de VREG (dotatiepost van 5,15 miljoen euro in 2016) en de calls groene warmte (post impulsprojecten – op kruissnelheid wordt gestreefd naar 3,7 miljoen euro per jaar). Hiervoor moet het fonds over de nodige inkomsten beschikken, zie verder.

In het kader van de zesde staatshervorming werd vanaf 1 januari 2015 de Vlaamse energielening geoperationaliseerd. Voordien werden deze leningen toegerekend door het intussen vereffende FRGE. Voor deze energieleningen is een budget voorzien van 30 miljoen euro in 2015 en 55 miljoen euro in 2016. De terugbetaalde leningen gaan naar de algemene middelen, zie verder.

In het kader van de energieleningen is er ook een budget voorzien (raming 4,3 miljoen euro in 2016) ter ondersteuning van de Lokale Entiteiten/Energiehuizen, het uitkeren van enkele rentesubsidies, de werkingsvergoeding aan het Participatiefonds Vlaanderen, de te betalen roerende voorheffing op de renteontvangsten en de terugbetalingen aan de federale schatkist voor de nog lopende oude energieleningen. Voorlopig hebben die terugbetalingen aan de federale schatkist enkel betrekking op rentevergoedingen. Vanaf 2017 moet het Vlaamse Gewest het benodigde budget voorzien om ook het kapitaal af te lossen van de oude energieleningen.

Er is een budget voorzien van 4,11 miljoen euro voor de netbeheerders ter gedeeltelijke financiering van een aantal openbaredienstverplichtingen. Op huidig ogenblik zijn dit de energiescans, de sociale dakisolatieprojecten en de banking van certificaten.

De Vlaamse Regering schreef de ambitie om het Vlaamse wagenpark te vergroenen neer in het actieplan 'Clean Power for Transport'. Met onder andere een Zero Emission Bonus voor wie een elektrische of waterstofwagen koopt, wil men de uitstoot van fijn stof en CO2 verder tegengaan. Voor deze maatregel is een budget van 5 miljoen euro uitgetrokken.

Uitgaven in k.euro		Aangepast 2015		Initieel 2016	
		VAK	VEK	VAK	VEK
Programma LE Energie – Algemene uitgavenbegroting energiebeleid		39.629	41.183	69.629	71.583
LBO-1LEB2AA-WT	Werking en toelagen de energieopwekking uit hernieuwbare energiebronnen bevorderen (lidmaatschap IRENA)(beheer departement)	81	81	81	81
LEO-1LEB2AA-WT	Werking en toelagen de energieopwekking uit hernieuwbare energiebronnen bevorderen (beheer VEA)	2.722	4.276	2.722	4.676
	- <i>Compenserende vergoedingen aan netbeheerders m.b.t. openbaredienstverplichting</i>	(2.520)	(2.520)	(2.520)	(2.520)

	<i>banking certificaten</i>				
	- <i>Steunregeling groene warmte (overgedragen naar impulsprojecten Energiefonds)</i>	(0)	(1.530)	(0)	(1.954)
	- <i>Overige subsidies</i>	(202)	(226)	(202)	(202)
LE0-1LEB2AB-WT	Werkings en toelagen het eindenergieverbruik efficiënter maken (beheer VEA)	6.826	6.826	6.826	6.826
	- <i>Algemene werking van het energiebeleid (incl. werking energieleningen)</i>	(1.130)	(1.404)	(1.130)	(1.402)
	- <i>Ondersteuningsbudget Lokale Entiteiten/Energiehuizen voor de Vlaamse energieleningen, roerende voorheffing op de terugbetalingen en betalingen aan de federale schatkist voor de oude energieleningen.</i>	(4.066)	(3.632)	(4.066)	(3.632)
	- <i>Compenserende vergoedingen aan netbeheerders (REG-openbaredienstverplichtingen m.b.t. de energiescans en de sociale dakisolatieprojecten)</i>	(1.590)	(1.590)	(1.590)	(1.590)
	- <i>Projectsubsidies</i>	(40)	(95)	(40)	(40)
	- <i>Uitdovende subsidieregelingen</i>	(0)	(105)	(0)	(162)
LE0-1LEB2AB-PA	Participaties het eindenergieverbruik efficiënter maken (energie-leningen)(beheer VEA)	30.000	30.000	55.000	55.000
LE0-1LEB2AD-WT	Werkings en toelagen het uitwerken en uitvoeren van het actieplan "Clean Power for Transport"	(0)	(0)	5.000	5.000
Programma LE Energie - Uitgavenraming Energiefonds		VRKv	VRKo	VRKv	VRKo
		8.200	9.000	13.651	9.651
LE0-1LEB4AC-WT	Werkings en toelagen m.b.t. impulsprojecten (incl. calls groene warmte)(beheer VEA)	3.200	4.000	8.500	4.500
LE0-1LEB4AS-IS	Interne stromen m.b.t. dotatie VREG (beheer VEA)	5.000	5.000	5.151	5.151
Programma LA – Apparaatkredieten VEA		VAK	VEK	VAK	VEK
		5.727	5.964	5.992	6.229
LE0-1LAB2ZZ-LO	Lonen VEA	4.547	4.547	4.815	4.815
LE0-1LAB2ZZ-WT	Werkings en toelagen VEA	1.180	1.417	1.177	1.414
	- <i>Informatica</i>	(935)	(1.172)	(935)	(1.172)
	- <i>Overige</i>	(245)	(245)	(242)	(242)
Totale beleids- en betaalruimte voor het beleidsveld Energie (som van gebudgetteerde en geraamde uitgaven)		53.556	56.147	89.272	87.463

Tabel 8: Uitgaven van het beleidsveld Energie 2015-2016

Inkomsten

De inkomsten van het beleidsveld Energie vallen volledig onder programma LE van het middelendecreet.

In 2016 is er voor 18,8 miljoen euro inkomsten gebudgetteerd uit de kapitaalaflossingen en rentevergoedingen van particulieren die ofwel een lening aangingen bij het toenmalige FRGE, ofwel vanaf 1 januari 2015 de vernieuwde energielening van het Vlaamse Gewest hebben afgesloten. Deze inkomsten gaan volledig terug naar de algemene middelen (AO in tabel hieronder).

Daarnaast worden een aantal inkomsten rechtstreeks aan het energiebeleid toegewezen via het Energiefonds (TO in tabel hieronder).

Vanaf 1 januari 2015 wordt er in het Vlaamse Gewest een heffing op afnamepunten elektriciteit aangerekend aan klanten op het distributienet en het plaatselijk vervoersnet van elektriciteit. De heffing (Bijdrage Energiefonds) wordt door de toegangshouder (meestal de elektriciteitsleverancier) aangerekend op de afrekenings- en slotfacturen van de afnemers. De nieuwe vorderingen van 2016 op basis van deze heffing worden geraamd op 9,4 miljoen euro. Meer dan de helft is bestemd voor de financiering van de VREG. Het saldo uit deze heffing is bestemd voor de overige projecten (impulsprojecten) van het Energiefonds, met name vooral voor de call groene warmte. VLABEL staat in voor de uitvoering van de heffingsregeling.

Ten slotte worden er door het VEA 1 miljoen euro inkomsten gegenereerd (raming 2016) uit een aantal administratieve boetes (sluitstuk handhavingsbeleid energieprestaties van gebouwen) en retributies (inrichting centraal examen energiedeskundigen).

Inkomsten in k.euro		Aangepast 2015		Initieel 2016	
Programma LE Energie – Inkomsten		AO	TO	AO	TO
LE0-9LEBAAB-OP	Ontvangsten participaties - energie-efficiëntie (kapitaalaflossingen)(beheer VEA)	17.500	0	17.359	0
LE0-9LEBAAB-OW	Ontvangsten werking en toelagen - energie-efficiëntie (rentevergoedingen)(beheer VEA)	0	0	1.500	0
LE0-9LEBTAS-OW	Ontvangsten werking en toelagen - Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt (VREG) (eenmalige voorloper van - verschoven naar volgende post)	0	9.400	0	0
LE0-9LEBTAC-OW	Ontvangsten werking en toelagen - Impulsprojecten energiebeleid en financiering VREG (beheer VLABEL en VEA)	0	1.000	0	10.400
Totale inkomsten voor het beleidsveld Energie		17.500	9.400	18.859	10.400

Tabel 9: Inkomsten van het beleidsveld Energie 2015-2016

Bijlage 1 - Uittreksel regelgevingsagenda

De wetgeving op het gebied van energie is gebundeld, gecoördineerd en intussen ook aangevuld via het Energiedecreet van 8 mei 2009 en het Energiebesluit van 19 november 2010. Op 1 januari 2011 traden deze in werking.

De regelgevingsagenda wordt opgemaakt conform de door de dienst Wetsmatiging vastgestelde methodiek en sjabloon.

Ondergaande is een uittreksel uit de regelgevingsagenda met informatie aangevuld tot op 3 september 2015.

Meer actuele en meer uitgebreide informatie over deze initiatieven kan te allen tijde worden geraadpleegd in de regelgevingsagenda op:

www.regelgevingsagenda.bestuurszaken.be

Technische reglementen aardgas en elektriciteit 2015

Status van het initiatief: Lopend

Strategische doelstelling:

Verzekeren van een betrouwbare elektriciteits- en gasvoorziening en aansluiting op het distributienet tegen maatschappelijk aanvaardbare nettarieven

---

Evaluatie EPC-regelgeving 2015

Status van het initiatief: In voorbereiding

Strategische doelstelling:

Het eindenergieverbruik efficiënter maken

Besluit slimme meters

Status van het initiatief: In voorbereiding

Strategische doelstelling:

Verzekeren van een goede dienstverlening van de gezinnen en bedrijven op de elektriciteits- en gasmarkt

---

Verzameldecreet Energie

Status van het initiatief: Lopend

Strategische doelstelling:

Verzekeren van een betrouwbare elektriciteits- en gasvoorziening en aansluiting op het distributienet tegen maatschappelijk aanvaardbare nettarieven

---

Decreet energiefraude

Status van het initiatief: In voorbereiding

Strategische doelstelling:

Verzekeren van een goede dienstverlening van de gezinnen en bedrijven op de elektriciteits- en gasmarkt

---

Omzetting artikelen 9-11 van de Energie-efficiëntierichtlijn 2015

Status van het initiatief: In voorbereiding

Strategische doelstelling:

Het eindenergieverbruik efficiënter maken

Aanpassing REG openbare dienstverplichtingen 2015

Status van het initiatief: In voorbereiding

Strategische doelstelling:

Het eindenergieverbruik efficiënter maken

E-peil eis gebouwen met niet-residentiële bestemmingen 2015

Status van het initiatief: Lopend

Strategische doelstelling:

Het eindenergieverbruik efficiënter maken

Aanpassing uitbreidingsverplichting aardgas 2015

Status van het initiatief: In voorbereiding

Strategische doelstelling:

Verzekeren van een betrouwbare elektriciteits- en gasvoorziening en aansluiting op het distributienet tegen maatschappelijk aanvaardbare nettarieven

---

Beleidskader warmtenetten 2016

Status van het initiatief: In voorbereiding

Strategische doelstelling:

Het eindenergieverbruik efficiënter maken
De energieopwekking uit hernieuwbare energiebronnen bevorderen

---

EPB-evaluatie 2015

Status van het initiatief: In voorbereiding

Strategische doelstelling:

Het eindenergieverbruik efficiënter maken

EPC-evaluatie 2017

Status van het initiatief: In voorbereiding

Strategische doelstelling:

Het eindenergieverbruik efficiënter maken

EPB-evaluatie 2017

Status van het initiatief: In voorbereiding

Strategische doelstelling:

Het eindenergieverbruik efficiënter maken

Bijlage 2 - Overzicht van de wijze waarop gevolg werd gegeven aan de resoluties en moties van het Vlaams Parlement

Het overzicht is als volgt:

Motie van 17 december 2014 tot besluit van de in commissie besproken beleidsnota Energie 2014-2019

Parlementair stuk beschikbaar als:

<http://docs.vlaamsparlement.be/docs/stukken/2014-2015/q148-4.pdf>

Opvolging

Met de voorliggende beleidsbrief wordt een gedetailleerde stand van zaken gegeven over de uitvoering van bovenvermelde motie en worden tevens de basisopties van het Regeerakkoord en van de beleidsnota Energie 2014-2019 verder uitgewerkt.

Resolutie van 10 juni 2015 betreffende het komen tot een energievisie en een energiepact en de rol daarin van het Vlaams Parlement

Parlementair stuk beschikbaar als:

<http://docs.vlaamsparlement.be/docs/stukken/2014-2015/q342-4.pdf>

Opvolging

Zie bespreking in hoofdstuk III.1.1.

Bijlage 3 - Inhoudelijke rapportering over de opvolging van de aanbevelingen van het Rekenhof

<p>Rekenhofrapport en nr. parl. doc.</p>	<p>Openstaande aanbevelingen en opvolging meegedeeld door het Rekenhof op 14 juli 2015</p>
<p>Rapport: Energiefonds: systeemgericht onderzoek van de belangrijkste ontvangsten- en uitgavenprocessen, rekeningenboek over 2011</p> <p>Parlementair stuk: 36 (2012-2013) Nr.1</p>	<p>Aanbeveling 1: 'Het VEA dient na te gaan welke maatregelen vereist zijn om een eventuele nieuwe structurele achterstand in de afhandeling van de handavingsdossiers na 2013 te vermijden, rekening houdend met de impact van decretale bijstellingen van de energieprestatieregelgeving, zoals de voorafberekening van de EPB-eisen.'</p> <p>Opvolging: In opvolging van de decretaal verplichte tweejaarlijkse evaluatie van de EPB-regelgeving werden maatregelen genomen om een nieuwe structurele achterstand in de afhandeling van de handavingsprocedures te vermijden. De handhaving werd structureel versterkt en ingebouwd in de processen van het VEA. De processen werden op basis van de ervaring van de afgelopen jaren geoptimaliseerd. In 2014 werd echter het personeelsbestand voor EPB-handhaving afgebouwd met 2VTE. In de tweede helft van 2014 werd beslist geen nieuwe handavingsprocedures meer op te starten en eerst de doorlooptijd van de verschillende processen onder controle te krijgen. Hierdoor is er terug een opbouw van stock van handavingsdossiers.</p> <p>Aanbeveling 2: 'Het VEA moet de procesbeschrijvingen over de handavingsprocedure vervolledigen en de controleprocedures verder informatiseren.'</p> <p>Opvolging: De handavingsprocessen zijn gedocumenteerd in procesbeschrijvingen. Deze procesbeschrijvingen worden regelmatig geactualiseerd. Het VEA onderzoekt in het kader van het opstellen van zijn ICT-strategie momenteel welke toepassingen wanneer en volgens welke principes zullen worden herontwikkeld. Hierbij zal het VEA laten onderzoeken welke verdere procesoptimalisaties door doorgedreven informatisering mogelijk zijn met de beschikbare middelen.</p> <p>Aanbeveling 3: 'Het VEA moet de controles ter plaatse op een waarheidsgetrouwe rapportering over de EPB-eisen versterken.'</p> <p>Opvolging: Het huidige personeelskader is onvoldoende om het aantal controles ter plaatse op te voeren. In 2014 werden 15 controles ter plaatse uitgevoerd.</p>

Bijlage 4 - Overzicht van de wijze waarop gevolg werd gegeven aan de arresten van het Grondwettelijk Hof en van het Hof van Justitie waarin Vlaamse decreten werden vernietigd of ongrondwettig of strijdig met het EU-recht werden bevonden.

Er zijn geen arresten waaraan gevolg moet worden gegeven.